

Naturbaserat tänkande i odlingslandskapet

– En jämförande fallstudie av två gemenskapsodlingar

Nature-Based Thinking in the urban agricultural landscape

– A comparative case study of two community gardens

Idun Eklind & Julia Eklund

Självständigt arbete • 30 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Hållbar stadsutveckling, ledning, organisering och förvaltning - masterprogram

Alnarp 2026

Naturbaserat tänkande i odlingslandskapet – En jämförande fallstudie av två gemenskapsodlingar

Nature-Based Thinking in the urban agricultural landscape - A comparative case study of two community gardens

Idun Eklind & Julia Eklund

Handledare: Thomas Randrup, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Johanna Deak Sjöman, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Bitr. examinator: Anna Jakobsson, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: A2E

Kurstitel: Independent Project in Landscape Architecture

Kurskod: EX0859

Program: Hållbar stadsutveckling, ledning, organisering och förvaltning - masterprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2026

Omslagsbild: Rebecca Wiman

Nyckelord: Gemenskapsodling, Stadsjordbruk, Naturbaserade lösningar, Naturbaserat tänkande

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

- ☒ JA, vi ger härmed vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.
- ☐ NEJ, vi ger inte vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Förord

Det har varit lärorikt och givande att under våren få möjlighet att studera och fördjupa oss inom ett ämne som vi båda upplever som särskilt aktuellt och betydelsefullt. Till att börja med vill vi rikta ett stort tack till vår handledare Thomas Randrup, vars vägledning och råd har varit värdefulla genom hela processen. Vi vill även tacka Alnarp's Agroecology Farm och Odlingsnätverket Seved för möjligheten att besöka och följa era fantastiska gemenskapsodlingar under våren. Tack till anställda, medlemmar och volontärer som deltagit i intervjuerna och delat med sig av egna erfarenheter och perspektiv. Särskild uppskattning riktas också till Anna Sunding och Geovana Mercado, forskare i projektet GREENHANCEnt. Tack för all hjälp och feedback som har bidragit till att fördjupa våra kunskaper inom ämnet. Vi hoppas att uppsatsen kan bidra med en intressant läsning och kanske väcka nya tankar, insikter eller perspektiv.

Trevlig läsning,

Idun och Julia

Sammanfattning

Den pågående urbaniseringen har under lång tid förändrat landskapets utformning och funktion, vilket har bidragit till minskad biologisk mångfald, förlust av livsmiljöer och en ökad distans mellan människa och natur. Distanseringen syns bland annat genom det ökade avståndet mellan stad och jordbruksproduktion, där längre försörjningskedjor skapar en svagare förståelse för matens ursprung. Naturbaserade lösningar (NBS) framstår som ett lovande sätt att hantera komplexa urbana utmaningar som dessa, exempelvis främja biologisk mångfald och bidra till klimatanpassning. Deras styrning präglas däremot av ett antropocentriskt perspektiv där mänskliga behov ofta prioriteras framför ekosystemens egenvärde. Genom ett naturbaserat tänkande (NBT) som teoretiskt ramverk syftar uppsatsen till att undersöka i vilken utsträckning urbana gemenskapsodlingar kan stärka både sociala och ekologiska värden samt främja relationella samband mellan människa och odlingslandskap. På så vis testas alternativa vägar att styra naturbaserade lösningar till att gynna en mångfald av arter och organismer. Uppsatsen baseras på en metodtriangulering bestående av semistrukturerade intervjuer, dokumentanalys och deltagande observation.

Uppsatsens resultat visar att deltagare i gemenskapsodlingarna utvecklar starka emotionella och platsbundna relationer till odlingslandskapet. Förvaltningen av odlingsplatserna bygger på relationella och medskapande arbetssätt och odlingsmetoder som främjar både jordhälsa, biologisk mångfald och sociala värden. Samtidigt begränsas verksamheternas långsiktiga stabilitet av externa faktorer, särskilt på grund av beroendet av mark- och fastighetsägare, vilket försvårar de långsiktiga förutsättningarna att främja ett naturbaserat tänkande. Med hänsyn till de praktiska svårigheterna att fullt ut uppnå ett naturbaserat tänkande, framhåller resultatet att NBT snarare kan ses som en idealistisk bild om hur naturbaserade lösningar kan styras i samklang med naturen och andra levande arter.

Nyckelord: *Gemenskapsodling, Stadsjordbruk, Naturbaserade lösningar, Naturbaserat tänkande, Mer-än-mänskliga aktörer*

Abstract

Ongoing urbanisation has long been altering the form and function of the landscape, contributing to a decline in biodiversity, the loss of habitats and a growing disconnect between people and nature. This disconnect is evident, for example, in the increasing distance between cities and agricultural production, where longer supply chains lead to a poorer understanding of where our food comes from. Nature-based solutions (NBS) appear to be a promising way of addressing complex urban challenges such as these, for example by promoting biodiversity and contributing to climate adaptation. Their governance, however, is characterised by an anthropocentric perspective in which human needs often are prioritised over the intrinsic value of ecosystems. Using nature-based thinking (NBT) as a theoretical framework, this thesis aims to investigate the extent to which urban community gardens can strengthen both social and ecological values, as well as promote relational connections between people and the agricultural landscape. In this way, alternative approaches to managing nature-based solutions are tested to promote a diversity of species and organisms. The thesis is based on a triangulation of methods comprising semi-structured interviews, document analysis and participant observation.

The findings of this thesis show that participants in the community gardens develop strong emotional and place-based connections to the agricultural landscape. The management of these gardening sites is based on relational and co-creative approaches and cultivation methods that promote soil health, biodiversity and social values. At the same time, the long-term stability of these activities is constrained by external factors, particularly due to dependence on land and property owners, which hinders the long-term conditions for promoting nature-based thinking. Given the practical difficulties of fully achieving nature-based thinking, the findings suggest that NBT can instead be seen as an idealistic vision of how nature-based solutions can be managed in harmony with nature and other living species.

Keywords: *Community garden, Urban agriculture, Nature-Based Solutions, Nature-Based Thinking, More-than-human*

Innehållsförteckning

1. Problemformulering	1
2. Kunskapsläge	3
2.1 Nuvarande förhållningssätt till NBS	3
2.2 Gemenskapsodling & odlingslandskap: hur de styrs och förvaltas	4
2.3 NBT som teoretiskt ramverk	7
2.3.1 Naturbaserat tänkande som en alternativ styrningsform	7
2.3.2 Långsiktig tidsdimension	9
2.3.3 Platsbevarande	10
2.4 Syfte och frågeställningar	12
3. Metod	13
3.1 Val av fall	13
3.1.1 Alnarps Agroecology Farm	14
3.1.2 Odlingsnätverket Seved	16
3.2 NBT i odlingslandskapet: dess placering inom de studerade fallen	18
3.3 NBT i odlingslandskapet: GREENHANCEnbt	19
3.4 Metodval och genomförande	20
3.4.1 Tillämpning utifrån organisatorisk nivå	20
3.4.2 Semistrukturerade intervjuer	21
3.4.3 Analysmetod för insamlad data	23
3.4.4 Deltagande observation	24
3.5 Etiska överväganden	26
4. Resultat och analys	27
4.1 Styrningsdimensionen och dess relationer inom NBT	27
4.2 Gemenskapsdimensionen och dess relationer inom NBT	40
4.3 Odlingslandskapet och dess relationer inom NBT	52
5. Diskussion och slutsats	60
5.1 Verksamheternas förmåga att tillämpa NBT	62
5.2 Metoddiskussion	65
5.3 Uppsatsens bidrag till kunskapsläget	67
5.4 Förslag för vidare forskning	68
Referenslista	69
Bilagor	77

1. Problemformulering

Efter decennier av urbanisering betraktas urbaniseringsprocessen idag som en global megatrend, där omkring 55 procent av världens befolkning lever i urbana miljöer (Förenta nationerna, 2025). Att människans livsmiljö successivt har förskjutits från landsbygd till stad har medfört förändringar av landskapets utformning och funktion, däribland bidragit till minskad biologisk mångfald och förlust av ursprungliga livsmiljöer i städerna (Langemeyer m.fl., 2021; Miller, 2005). Urbaniseringen innebär också att människor i allt högre utsträckning lever sina liv rumsligt separerade från naturens levande system, där relationen till andra arter har försvagats (Miller, 2005; Soga & Gaston, 2016). Distanseringen blir tydlig bland annat genom den ökade geografiska frikopplingen mellan stad och jordbruksproduktion, där försörjningskedjor blir allt längre, vilket bidrar till en svagare förståelse och förankring till matens ursprung och produktion (Barthel m.fl., 2014; Langemeyer m.fl., 2021).

För att lyckas hantera komplexa, urbana utmaningar som dessa, har naturbaserade lösningar (NBS) fått ett allt större genomslag inom stadsutveckling och förvaltning (Frantzeskaki, 2019; Maller, 2021; Pineda-Pinto m.fl., 2022). Även om NBS inte har en fastställd definition, går de att urskilja som åtgärder vilka inspireras och upprätthålls av naturen i syfte att hantera samhällsliga utmaningar. Dessa åtgärder avser att vara multifunktionella och bidra med flera typer av nyttor samtidigt som de kännetecknas av kostnadseffektivitet (Sowińska-Świerkosz & García, 2022). Naturbaserade lösningar omfattar en bred variation av åtgärder, från tekniska system som regn- och infiltrationsbäddar, vilka bidrar till att fördröja, infiltrera och rena dagvatten, till gröna väggar och tak som avser att minska effekterna av urbana värmeöar, förbättra luftkvaliteten och stärka den biologiska mångfalden (Palermo m.fl., 2023). Likväl kan NBS innefatta ängsytor för att främja flora och biodiversitet eller urbana parker som bidrar till förbättrad folkhälsa, minskad översvämningsrisk, ökad klimatanpassningsförmåga och estetiska värden (Bretzel m.fl., 2024; MacKinnon m.fl., 2019). Även olika former av urbana jordbruk och odlingar i staden betraktas som naturbaserade lösningar, vilka kommer att utgöra en central del av den här uppsatsen. Urbana jordbruk avser att bidra till livsmedelssäkerhet, klimatanpassning, öka den biologiska mångfalden, främja social sammanhållning och erbjuder även vägar framåt för att öka städernas motståndskraft genom effektiv resursanvändning och cirkularitet (Artmann & Sartison, 2018; Bertolini m.fl., 2026; Kingsley m.fl., 2021; Ioannides m.fl., 2025).

Även om den stora variationen av NBS anses ha potential att hantera flera urbana utmaningar genom en kombination av tekniska, sociala och ekologiska tillämpningar (Frantzeskaki, 2019; Maller, 2021), riktas samtidigt en växande kritik gentemot dessa typer av lösningar. Kritiken adresserar en inneboende antropocentrism där styrningen av, och synen på NBS främst drivs av tekniska, kvantifierbara och expertstyrda handlingar som tenderar att prioritera mänskliga intressen, utan att fullt ut beakta dess påverkan på ekosystem och andra arter (Houston m.fl., 2018; Maller, 2021; Parris m.fl., 2018). Kritiken antyder att medvetenheten om människans beroende av fungerande ekosystem har försämrats (Langemeyer m.fl., 2021; Randrup m.fl., 2020; Soga & Gaston, 2016), samt att nuvarande angreppssätt inte är tillräckliga för att hantera underliggande orsaker till förlust av biologisk mångfald (Baró & Gómez-Baggethun, 2017; Maller, 2021; Schröter m.fl., 2014). Följaktligen identifieras en kunskapslucka om huruvida alternativa styrningsformer skulle kunna bidra till att åstadkomma ökad kunskap om hur städer, genom naturbaserade lösningar, kan planeras och förvaltas på ett sätt som stärker nyttor för såväl människor som andra levande organismer (Maller, 2021; Mercado m.fl., 2024; Pineda-Pinto m.fl., 2022). I detta sammanhang framstår naturbaserat tänkande (NBT) som ett alternativt systemtänk, vilket betonar ett relationellt förhållningssätt mellan människa och natur, där naturens processer och egenvärde samt andra arters behov integreras inom styrning och beslutsfattande (Mercado m.fl., 2024; Randrup m.fl., 2020).

Således är det relevant att undersöka praktiker där sådana förhållningssätt kan ta form i urban kontext. Gemenskapsodlingar utgör en typ av urbant jordbruk, där människor tillsammans aktivt interagerar med odlingslandskapet (Kingsley m.fl., 2021; Langemeyer m.fl., 2021; Marsh m.fl., 2017). Genom lokalt förankrade erfarenheter och kunskapsformer (Mercado m.fl., 2024), har gemenskapsodlingar med dess gemenskaper, potential att synliggöra värdet av olika arter och organismer i människors vardag. På så vis anses urbana jordbruk kunna bidra till en djupare förståelse för de ekologiska system som människor är beroende av (Miller, 2005). Genom att studera gemenskapsodlingar och deras styrningsstrukturer, samt dess potential att främja ett systemtänk i linje med ett naturbaserat tänkande, bidrar uppsatsen till att fylla den identifierade kunskapsluckan.

2. Kunskapsläge

I följande avsnitt ges inledningsvis en beskrivning av naturbaserade lösningar som koncept, inklusive dess definition, utveckling men också kritik som riktas mot den nuvarande syn och förhållningssätt som präglar styrningen av NBS. Därefter framhålls gemenskapsodling som en naturbaserad lösning med potential att främja ett relationellt förhållningssätt mellan människa och natur. Följaktligen beskrivs fördelar med stadsodling men även de utmaningar som påverkar uppstart, upprätthållande och uppskalning av urbana jordbruk. Vidare beskrivs naturbaserat tänkande (NBT) som uppsatsens teoretiska ramverk, inklusive dess inneboende tidsdimension där platsbevarande perspektiv avslutningsvis förklaras som uppsatsens analytiska lins.

2.1 Nuvarande förhållningssätt till NBS

Naturbaserade lösningar som koncept har sedan början av 2010-talet utvecklats i samspel mellan praktik och forskning. Begreppet myntades av praktiker och beslutsfattare inom Internationella naturvårdsunionen (IUCN) i samband med insatser kring klimatanpassning och bevarande av biologisk mångfald (Dorst m.fl., 2019). Konceptet utvecklades därefter i takt med sökandet efter innovativa sätt att förvalta natur och grönstrukturer för att balansera nyttor för såväl samhälle som ekosystem. Med tiden har NBS även kommit att inkludera sociala och ekonomiska mål (Eggermont m.fl., 2015; Nesshöver m.fl., 2017). Under det senaste decenniet har flera försök gjorts för att definiera och tydliggöra innebörden av NBS men begreppet betraktas fortfarande som brett och öppet för olika tolkningar (Nesshöver m.fl., 2017). Övergripande kan dessa typer av lösningar förstås som åtgärder som syftar till att hantera miljömässiga, sociala och ekonomiska utmaningar genom att inspireras av naturen och samtidigt maximera de nyttor och funktioner som naturen tillhandahåller (Dorst m.fl., 2019; Sowińska-Świerkosz & García, 2022).

Samtidigt som det finns förhoppningar om att NBS ska kunna hantera många urbana utmaningar, samt förekommer regelbundet i globala bestämmelser och policydokument, lyfts också kritik mot dessa åtgärder (Maller, 2021; Miller, 2005). Kritiken riktas bland annat mot den inneboende antropocentrism som präglar förhållningssättet till, och styrningen av NBS, där mänskliga behov tenderar att prioriteras framför andra arters och ekosystems behov och intressen (Houston m.fl., 2018; Maller, 2021; Parris m.fl., 2018). Det speglas bland annat genom bedömningen av de effekter som NBS genererar, vilka beskrivs genom begrepp som "ekosystemtjänster" som per definition avser de ekologiska och ekonomiska fördelarna som naturliga system har för människan (Costanza m.fl., 2017). Det antyds även att det kan ta lång tid

innan samnyttor uppstår samt att de åtgärder som tillämpas i sig själva kan vara känsliga för klimatförändringar (Price, 2021). Därmed kan NBS framstå som otillräckliga för att hantera de djupare omställningar som krävs för att möta akuta problem såsom förlust av biologisk mångfald (Baró & Gómez-Baggethun, 2017; Maller, 2021; Schröter m.fl., 2014). Att börja betrakta städer som livsmiljöer för mer än människor anses vara ett tillvägagångssätt som kan styra naturbaserade lösningar till att bli mer holistiska och till att främja naturens egenvärde (Maller, 2021).

2.2 Gemenskapsodling & odlingslandskap: hur de styrs och förvaltas

Gemenskapsodling utgör en typ av urbant jordbruk och betraktas som en naturbaserad lösning där människor genom kollektiv förvaltning och skötsel av odlingsytor, formar en aktiv relation till odlingslandskapet (Kingsley m.fl., 2024; Langemeyer m.fl., 2021; Marsh m.fl., 2017). Gemenskapsodlingar avser odlingsplatser där människor med olika bakgrunder sammanförs med syftet att skapa sociala relationer, odla mat ihop och bidra till gröna och trivsamma stadsdelar. Dessa rum uppstår ofta i skärningspunkten mellan trädgårdsodling, sociala rörelser, matpolitik, stadsplanering och miljöaktivism (Fisch, 2023; Borčić m.fl., 2016). Genom lokalt förankrade erfarenheter och kännedom, samt med en kontinuerlig och praktisk interaktion med jord, växter, organismer och andra arter antas gemenskapsodlingar tillsammans med dess gemenskaper kunna bidra till en ökad förståelse för de ekologiska processer och system som vi människor är beroende av (Miller, 2005). I relation till traditionella sätt att förvalta grönytor uppges att gemenskapsodlingar och deras alternativa organisationsstrukturer också har potential att blicka bortom enkla lösningar och istället utgå från ett holistiskt perspektiv. Ett sådant tillvägagångssätt synliggör i större utsträckning ett relationellt förhållningssätt mellan människa och natur samt betydelsen av ekologiska värden (Randrup m.fl., 2020).

Vidare definieras och preciseras begreppet natur i den här uppsatsen som det odlingslandskap där alla levande ting såsom växter, djur, insekter, svampar och organismer samexisterar. Även om odlingslandskapet i sig är designad av människan, belyser begreppet betydelsen av att förstå landskapets och därmed naturens inre dynamik genom att även inkludera de ekologiska system som präglar odlingsplatserna (Chakrabarty, 2021; Salomon & Cavagnaro, 2022). Hur odlingslandskapet planeras, utvecklas, tillämpas och upprätthålls är vidare förankrat i frågor om styrning och förvaltning. I denna uppsats definieras begreppet förvaltning med inspiration från Driessen (2017) och Maller (2021), som en form av samförvaltning mellan människor och andra levande arter och organismer, där den praktiska utformningen och skötseln av odlingslandskapet sker med hänsyn till naturens behov och förutsättningar. Begreppet styrning

avser däremot hur odlingsverksamheterna organiseras, utvecklas och upprätthålls, vilket i sin tur påverkar de strukturer och relationer som formar odlingsplatserna och gemenskapen inom föreningarna. Det är dessa styrningsformer som undersöks i relation till ett naturbaserat tänkande enligt Mercado m.fl (2024) och Randrup m.fl (2020).

Traditionella styrformer tenderar att ha sitt ursprung i enkla strukturer där ansvar och uppgifter ofta är samlade hos en eller ett fåtal individer, med undantag för vissa sysslor som hanteras externt (Randrup m.fl., 2020; Sunding m.fl., 2025). När antalet ansvarsområden med tiden har blivit allt fler, har organisationerna vuxit och därtill också uppdelningen av arbetsuppgifter. Detta har i sin tur medfört ett ökat behov av samordning. Idag betraktas däremot planering och förvaltning av urbana grönytor i huvudsak som en teknisk tjänst där ansvaret för att utveckla grönstrukturer är placerad på avstånd från dem som sköter om, bär kostnaderna för och tar del av nyttorna som naturen ger (Randrup m.fl., 2020). Detta bidrar ytterligare till separeringen från de ekologiska värden och processer som formar platsen. Det sätt som förvaltning traditionellt organiseras på anses därav kunna inspireras av naturen, på så vis att den verkar över administrativa gränser likt vatten som flödar och rötter som växer oberoende av markägande eller myndighetsansvar (Randrup m.fl., 2020). Buijs m.fl (2016) menar vidare att en alternativ organisationsstruktur som tillhandahålls av lokala gemenskaper har potential att i högre utsträckning värna mångfalden i urban grönska. Dess förankring i det lokala samhället innebär att lokala gemenskaper måste erkänna komplexiteten som präglar urbana utmaningar och därmed sambanden mellan miljömässiga, sociala och ekonomiska frågor. Därtill krävs en integrering av olika perspektiv, värderingar, erfarenheter och kunskapskulturer (Buijs m.fl., 2016; Jansson m.fl., 2019). De lokalt förankrade odlingsverksamheterna antas därför ha möjlighet att tillämpa alternativa tillvägagångssätt för att driva NBS så att de beaktar behov och anspråk bortom enbart människans (Mercado m.fl., 2024; Randrup m.fl., 2020).

Gemenskapsodlingar och stadsodlingar är vidare förknippade med flera fördelar och funktioner utöver deras betydelse för lokal livsmedelsproduktion. Dessa inkluderar sociala, ekologiska och ekonomiska faktorer (Langemeyer m.fl., 2021). Det har bland annat konstaterats att deltagare generellt upplever en ökad social inkludering och positiva hälsoeffekter. Människor uppges kunna åstadkomma extra inkomster och arbetstillfällen till följd av ett icke-mekaniserat jordbruk. Odlingsverksamheterna bidrar också till miljönyttor som är betydelsefulla för såväl samhällen som andra arter (Salomon & Cavagnaro, 2022; Artmann & Sartison, 2018; Laycock Pedersen m.fl., 2022). Vidare framhålls att gemenskapsodlingar har möjlighet att främja

gemenskapsbyggande och platskänsla, emotionella och sociala värden, kunskapsspridning, rekreationsvärden men även samarbete och demokratiska processer (Fisch, 2023; Datta, 2016).

Historiskt har staden utgjort en viktig plats för livsmedelsproduktion men idag förknippas urbana miljöer sällan med odling och matförsörjning. Trots ett ökat intresse för stadsodling, i synnerhet inom forskningen, minskar successivt ytan som tillämpas för urbana jordbruk globalt (Langemeyer m.fl., 2021; Laycock Pedersen m.fl., 2022). Laycock Pedersen m.fl (2022) undersöker i en studie baserad i Malmö, vilka möjligheter och hinder som påverkar uppskalning av urbant jordbruk, samt hur sådana initiativ kan bidra till hållbar stadsutveckling och lokal livsmedelsförsörjning. Tänkbara orsaker till att utvecklingen av urbana jordbruk går långsamt uppges bland annat bero på de komplexa institutionella strukturer som genomsyrar odlingsverksamheterna och bristen på stöd för att upprätthålla dessa. Stadsodlare behöver ofta själva hantera frågor om mark, resurser och arbetskraft innan verksamheten kan startas upp. Det är inte osannolikt att många saknar erfarenhet av affärsplanering, kundhantering och storskalig produktion. Det externa stödet är samtidigt ofta begränsat, bland annat eftersom det kan vara svårt att visa säker ekonomisk lönsamhet när många av de värden som skapas är icke-monetära. Därtill är befintliga jordbrukspolitiska stöd ofta utformade för landsbygdsförhållanden och är därmed sällan anpassade till urban kontext, vilket försvårar tillgång till finansiering och rådgivning för stadsodlare. Dessutom faller stadsodling ofta mellan olika policyområden och myndighetsansvar, vilket bidrar till fler oklarheter och begränsat stöd.

Laycock Pedersen m.fl (2022) lyfter även viss kritik gällande stadsodlingens kapacitet. Författarna betonar att dessa initiativ inte har möjlighet att göra städer självförsörjande på livsmedel och att de i begränsad utsträckning lämpar sig för produktion av basgrödor och spannmål. Istället framhålls urbana jordbruk i högre grad vara anpassade för produktion av färska livsmedel med kort hållbarhet, vilket innebär att de snarare fungerar som ett komplement till mer storskaliga jordbruk på landsbygden. Stadsodling framställs därmed inte som en universallösning men utgör en viktig komponent i en bredare omställning mot mer hållbara livsmedelssystem. Bland annat uppges stadsodlingar kunna bidra till förkortade transportsträckor och möjlighet till återanvändning av organiskt avfall i form av exempelvis kompost. Särskilt betonas dess potential att minska avståndet mellan produktion och konsumtion, vilket kan öka transparensen i livsmedelssystemet och därigenom stärka relationen mellan människor, maten och den miljö de vistas i (Laycock Pedersen m.fl., 2022).

2.3 NBT som teoretiskt ramverk

Nedan redovisas naturbaserat tänkande som uppsatsens teoretiska ramverk. Inledningsvis förklaras innebörden av, och syftet med det alternativa systemtänkandet, följt av en beskrivning om NBT-modellen, dess tre dimensioner och relationerna mellan dessa. Därefter framhålls NBT:s inneboende tidsdimensioner där platsbevarande perspektiv beskrivs som uppsatsens analytiska lins.

2.3.1 Naturbaserat tänkande som en alternativ styrningsform

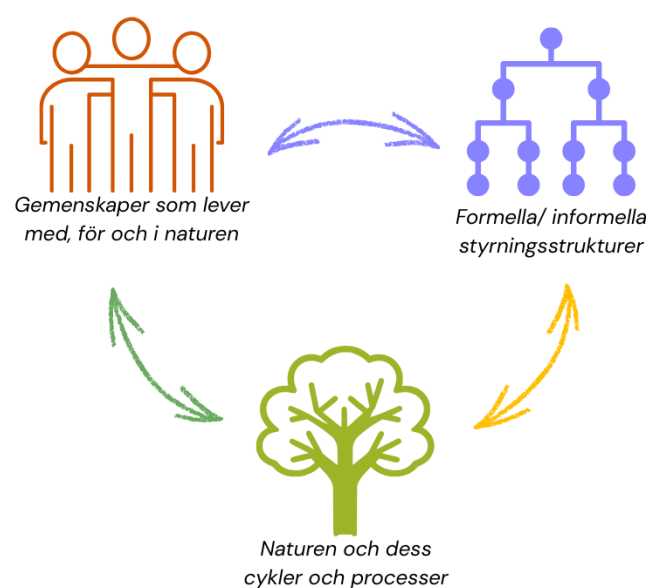
För att lyckas forma nya relationer mellan människa och natur samt lyfta värdebaserade initiativ, krävs alternativa styrningsstrukturer där naturens egenvärde och relationella värden erkänns inom planering och förvaltning av urbana grönytor (Mercado m.fl., 2024). Genom att bredda synen på naturens roll i staden, bortom teknologiskt förankrade naturbaserade åtgärder, belyser Randrup m.fl (2020) begreppet naturbaserat tänkande (NBT). Ett sådant tankesätt framhäver betydelsen av ett holistiskt och socioekologiskt perspektiv på hur städer kan planeras, utvecklas och förvaltas, där en långsiktig och relationell förståelse av människa och natur förespråkas (Mercado m.fl., 2024).

För att återskapa ett relationellt förhållningssätt mellan människa och natur, och ge större utrymme för naturen i urbana miljöer, fungerar NBT cykliskt över sektorer, discipliner och styrningsnivåer (Mercado m.fl., 2024; Randrup m.fl., 2020). En viktig strävan inom det naturbaserade tänkandet är att stärka människors filosofiska och emotionella relation till naturen. Det anses vara en central drivkraft för att lyckas åstadkomma de systemförändringar som krävs för att uppnå en hållbar stadsutveckling (Ives m.fl., 2018; Randrup m.fl., 2020). För att uppnå långsiktiga effekter av naturbaserade åtgärder som rör sig bortom en i huvudsak teknisk nivå, krävs att traditionella organisatoriska strukturer behöver inkludera tvärvetenskapliga angreppssätt som omfattar olika perspektiv, värderingar och kunskapsformer. Sådana angreppssätt bör innefatta lokalsamhällets erfarenheter men också mer-än-mänskliga perspektiv, vilket framhålls inom ramen för NBT (Mercado m.fl., 2024; Randrup m.fl., 2020).

NBT kan förstås som en vidareutveckling av de nuvarande hållbarhetsdimensionerna och inbegriper i större utsträckning ett holistiskt perspektiv där även samspelet mellan ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv beaktas (Randrup m.fl., 2020). Tre dimensioner är centrala. Dessa är naturen själv, de institutioner som formellt eller informellt äger, styr och förvaltar naturområden, samt de gemenskaper som lever i, för och med naturen (Mercado m.fl., 2024) (se figur 1). NBT ses som ett tillvägagångssätt för att undersöka människans och naturens

interaktion i utvecklingen av naturbaserade lösningar. Den ekologiska dimensionen belyser naturen själv och skapar utrymme för naturliga processer bortanför dess nuvarande tjänster och lösningar. Den erkänner samtidigt naturens inneboende värden, däribland ekosystem och andra arters rätt att fortleva oavsett dess nytta för människor. Den institutionella och organisatoriska dimensionen erkänner behovet av att motverka stuprör och skapa möjlighet att sammankoppla formell förvaltning med lokalsamhällen genom att planera, designa och förvalta urbana grönområden. Den sociala dimensionen syftar till att återknyta kontakten mellan naturen och stadsbor genom att skapa möjligheter för befolkningen att uppleva naturens inneboende oförutsägbarhet och heterogenitet (Mercado m.fl., 2024).

Relationerna mellan dessa tre dimensioner är ömsesidigt beroende och tillskrivs en likvärdig betydelse. Relationen mellan natur och styrning belyser hur naturen utvecklas, styrs, förvaltas och underhålls. Sambandet mellan det sociala och naturen uppmärksammar hur naturen relaterar till gemenskaper som lever i, för och med naturen. Den tredje relationen avser sambandet mellan gemenskap och styrning som beskriver hur institutionella styrningsstrukturer inkluderar medborgare i utvecklingen av NBS (se figur 1). Intentionen med ramverket är att skifta från ett lösningsorienterat synsätt till ett systematiskt tillvägagångssätt där staden betraktas som ett sammanhängande system (Mercado & Randrup, 2024). Stadsutvecklingen antas därmed påverkas av hur samspelet mellan dessa dimensioner antingen bidrar till, eller motverkar socioekologiska utmaningar. Det beror i sin tur på i vilken utsträckning dessa tre dimensioner kan upprättas och hanteras samtidigt (Mercado m.fl., 2024).

Figur 1: NBT-modell som belyser relationerna mellan gemenskap, styrning och naturen. (Idun Eklind och Julia Eklund (2026) anpassad från Mercado & Randrup (2024).

Naturbaserat tänkande pekar också på behovet av att erkänna naturen ur ett mänskligt men också mer-än-mänskligt perspektiv (Randrup m.fl., 2020). Det innebär att se bortom mänsklig rationalitet och erkänna ömsesidiga beroenden hos både levande, icke-levande och icke-mänskliga aktörer. På så vis kan människan återplaceras i relation till mångfalden av arter och ekosystem som vi i själva verket är helt beroende av (Haraway, 2015; Maller, 2021). Driessen (2017) uppmärksammar hur naturen, inom ett västerländskt tankesätt, ofta förstås ur ett dualistiskt sammanhang där natur och människa ses som frånkopplade. Ett sådant förhållningssätt anses ha bidragit till att naturen uppfattas som något som kan kontrolleras och att naturbaserade lösningar i huvudsak förankras i antropocentrism (Driessen, 2017; Maller, 2021). För att motverka denna dualism betonas behovet av att istället utveckla så kallade hybrider. Det innebär att förstå naturen i samspel med mänskliga aktiviteter, där människor och icke-mänskliga aktörer ses som delar av samma nätverk (Driessen, 2017). Att röra sig bort från människocentrerade perspektiv och i större utsträckning erkänna ekosystemens och icke-mänskliga arters handlingskraft, innebär inte att mänskliga behov nedprioriteras. Det handlar snarare om att bryta den förutfattade meningen om att urbana lösningar enbart bör formuleras utifrån människans perspektiv och behov (Hinchliffe, 2005; Maller, 2021). Genom en sådan förståelse, har NBS potential att stödja sammanvävda nätverk av både människor, djur, växter och ekosystem, och därmed utforma mer inkluderande och effektiva NBS som tillsammans kan skapa fungerande städer (Maller, 2021).

2.3.2 Långsiktig tidsdimension

Människans tidsuppfattningar tenderar i allt högre utsträckning att frikopplas från naturliga processer. Det är en utveckling som bidrar till att förstärka distansen mellan människor och andra levande system omkring oss (Miller, 2005). En upplevd brist på fysisk koppling och en främlingskänsla mellan samhälle och natur, anses kunna övervinnas genom att skapa nya sätt att relatera och anpassas till naturens rytmer och cykler (Mercado m.fl., 2024). Ett naturbaserat tänkande tillåter att gå bortom traditionella planeringsprocesser och istället utgå från mer långsiktiga och flexibla angreppssätt. Genom att inspireras av naturens olika processer i aspekter av förvaltning och stadsutveckling, erkänns sammankopplingen mellan människor, natur och teknik (Randrup m.fl., 2020). Maller (2021) beskriver att ett relationellt förhållningssätt innebär att synliggöra alternativa förståelser av tid och rum som sträcker sig bortom mänskliga tidsuppfattningar på flera skalor. Exempelvis skiljer sig mikrobernas förhållandevis korta liv från trädens mer långsamma levnad (Maller, 2021). För att förstå långsiktiga sammanhang och

ömsesidiga beroenden mellan ekologiska, sociala och styrningsrelaterade dimensioner av NBT, krävs således en förankring som går i linje med naturens tidsskalor (Randrup m.fl., 2020). Uppsatsens teoretiska ansats tar därmed avstamp i tid som inneboende värde inom NBT. Genom tidsbegreppet undersöks specifikt hur platsbevarande processer formas och upprätthålls i odlingslandskapen. Detta gör det möjligt att utveckla en mer holistisk förståelse för gemenskapsodlingarnas långsiktiga utveckling framåt.

2.3.3 Platsbevarande

Platsbevarande avser den långsiktiga förvaltningen av en plats som syftar till att upprätthålla och bevara sociala, miljömässiga och ekonomiska värden över tid, så att även framtida generationer kan ta del av dem (Dempsey & Burton, 2012; Gopalakrishnan & Chong, 2020; Wild m.fl., 2008). Dempsey & Burton (2012) beskriver att en plats ofta kräver tid för att utvecklas och mogna. Exempelvis ökar värden, som biologisk mångfald, först när träd växer sig fullvuxna eller känsla av gemenskap och platsanknytning när en plats används återkommande gånger för särskilda aktiviteter (Dempsey & Burton, 2012). I linje med naturens långsammare tidsskala uppfattas därför platsbevarande, vid sidan av platsskapandet, som en viktig process (Randrup m.fl., 2020, s. 20).

Platsbevarande omfattar både fysiska och icke-fysiska dimensioner, vilket dels syftar till den långsiktiga förvaltningen av den fysiska miljön, dess utformning och skötsel, och dels dess sammanlänkande icke-materiella dimensioner som samverkan, styrning, finansiering och utvärdering (Dempsey & Burton, 2012; Gopalakrishnan & Chong, 2020). Den icke-materiella dimensionen av platsbevarande kan ofta påverkas av externa händelser eller en extern utveckling som har en svag koppling till själva platsen. Policyförändringar, personalomsättning och världsomfattande händelser såsom ekonomiska kriser är några exempel (Mattijssen m.fl., 2017). För att kunna upprätthålla en långsiktig förvaltning av en plats krävs således en god anpassningsförmåga hos de gemenskaper som förvaltar grönområden, som urbana jordbruk. För att möjliggöra sätt att främja en hållbar framtid och däribland bevara den biologiska mångfalden inom urbana miljöer menar Asikainen och Jokinen (2009) att det krävs adaptiva förvaltningsstrategier som i större utsträckning drivs av deltagande- och samarbetsinriktade, samt kunskapsöverskridande angreppssätt. Sådana styrningsstrukturer går ofta i linje med de lokala styrningsformerna som utmärker odlingsgemenskaper (Gopalakrishnan & Chong, 2020), vilka skapar goda förutsättningar för att kunna svara på externa omständigheter och på lång sikt anpassas till yttre faktorer.

Vidare innebär de fysiska dimensioner av platsbevarande i odlings- och jordbrukssammanhang att upprätthålla jordhälsa och jordens funktion, vilket utgör en viktig förutsättning för att kunna bevara platsens produktiva, sociala och ekologiska värden över tid. Urbana jordbruk anses vara avgörande för att stärka livsmedelssäkerheten i tätbefolkade områden. Men för att lyckas bibehålla en långsiktig produktivitet är förvaltningen av god mark- och jordhälsa helt central (Gao m.fl., 2025). Markhälsa definieras som jordens förmåga att fungera som ett levande system, vilket utgör en grundläggande faktor för såväl jordbruksproduktion som miljö kvalitet (Gao m.fl., 2025). Bland stadsodlare upplevs däremot ofta utmaningar med att upprätthålla friska och produktiva jordar då marken kännetecknas av låga halter av organiskt material, näring och begränsad förmåga att bibehålla fukt. Att lyckas utveckla långsiktiga strategier som stärker jordens bördighet, vattenhållning och mikrobiella aktivitet betraktas därför vara avgörande för att kunna säkerställa en resilient och långsiktig produktivitet (Gao m.fl., 2025; Salomon & Cavagnaro, 2022). Salomon & Cavagnaro (2022) belyser exempelvis betydelsen av att upprätthålla en aktiv och varierad vegetation, bedriva stadsodling med begränsad mekanisering och tillhandahålla högre täthet av grödor. Det möjliggör för samodling, där grödor, andra växter och jord långsiktigt gynnar varandra och skapar goda förutsättningar för att upprätthålla betydande värden på lång sikt.

Att få människor att bli aktivt involverade i ett långsiktigt ägandeskap, förvaltning och skötsel av urbana utemiljöer, anses också vara en avgörande aspekt för att lyckas knyta människor närmare varandra men också till naturen (Mercado m.fl., 2024). Ward m.fl. (2022) beskriver i synnerhet att gemenskapsodlingar har potential att bidra till platsskapande processer och till utvecklingen av platskänsla genom att stärka sociala relationer, möjliggöra kunskaps- och erfarenhetsspridning samt bidra till att skapa en kollektiv stolthet för den plats som människor gemensamt har skapat. Genom en ökad kontakt med odlingslandskapet och med en fördjupad uppskattning av det som finns i naturen, kan odlingen också ses som ett sätt att komma i kontakt med de levande systemen omkring oss. Det bidrar till att skapa en förståelse för växternas betydelse för människan, genom att förse oss med mat och därmed även en grund för liv (Truong m.fl., 2022). I detta sammanhang blir betydelsen av kunskapsproduktion och kunskapsdelning central för den långsiktiga förvaltningen. Asikainen och Jokinen (2009) belyser kunskap som situationsbunden och menar att den formas och kännetecknas av de praktiker som producerar den, vilket kräver ett nära samspel mellan vetande och görande. Synsättet på kunskap bidrar således till att forma vår urbana natur. En ökad kontakt med djur och växter har på så vis visats vara en bidragande faktor till att människor utvecklar nya idéer om hållbart jordbruk och tar i sin tur hand om naturens värden på mer långsiktigt hållbara vis (Mercado &

Randrup, 2024; Truong m.fl., 2022). Människans relation till naturen, genom samskapande processer anses därmed i hög grad vara viktig då det påverkar gemenskapsodlingarnas möjlighet att utvecklas och upprätthållas över tid. Dessa förhållningssätt ger således en indikation på verksamheternas potential att bidra till långsiktig hållbar styrning och förvaltning av naturbaserade lösningar (Maller 2021; Mercado, 2024).

2.4 Syfte och frågeställningar

Den här uppsatsen riktar sig främst till möjliggörare av, och deltagare i gemenskapsodlingar, däribland markägare, politiska beslutsfattare samt engagerade invånare med ett intresse för att odla tillsammans.

Syftet är att undersöka hur gemenskapsodling går i linje med ett naturbaserat tänkande, med särskilt fokus på dess organisatoriska strukturer, deltagarnas relation till odlingslandskapet samt utvecklingen och bevarandet av odlingsplatsen. På så vis avser uppsatsen att bidra till att komplettera den identifierade kunskapsluckan om att fördjupa förståelsen av hur alternativa styrningsformer kan skapa förutsättningar för ett långsiktigt upprätthållande av naturbaserade lösningar som skapar nytta för såväl människor som andra arter. Följande frågeställningar kommer att undersökas:

- i) I vilken mån är de organisatoriska strukturerna långsiktiga och medskapande?
- ii) På vilket sätt relaterar deltagarna inom gemenskapsodlingarna till odlingslandskapet, genom att leva med och i naturen?
- iii) Hur förvaltas den plats som gemenskapen odlar på?

3. Metod

I följande avsnitt presenteras inledningsvis val av fall, inklusive en beskrivning av de gemenskapsodlingar som undersöks samt hur de förankras i NBT-modellen. Därefter introduceras forskningsprojektet GREENHANCEnbt, som denna uppsats utgör en del av. Vidare redogörs metodval, inklusive genomförandet av semistrukturerade intervjuer, dokumentanalys samt deltagande observation. Avslutningsvis diskuteras de etiska överväganden som gjorts under arbetsprocessen.

3.1 Val av fall

För att bättre kunna förstå hur urbana jordbruk relaterar till naturen i odlingslandskapet, inom deras gemenskaper och organisatoriska strukturer, studeras två fall; *Alnarp's Agroecology Farm* och *Odlingsnätverket Seved*. De två gemenskapsodlingar är lokaliserade inom, eller strax utanför Malmö (se karta 1). Fallen valdes delvis utifrån krav på att deltagarna i respektive odlingsförening skulle odla på gemensamma ytor samt att båda gemenskapsodlingarna skulle ha haft en etablerad verksamhet under ett par år. Möjligheten att enkelt besöka gemenskapsodlingarna var också ett kriterium, samt att de ska vara öppna inför att delta i fallstudien (Stake, 1995). Alnarp's Agroecology Farm (AAF) var det fall som vi från början kände ett starkt intresse för. Det var efter ett studiebesök på farmen, i en av våra tidigare kurser, som vi fick upp ögonen för den studentdrivna odlingsverksamheten. Deras uttalade odlingsfilosofi utifrån agroekologiska principer ansågs intressant i förhållande till studiens teoretiska ramverk NBT och gemenskapsodlingen upplevdes som både geografiskt och socialt tillgänglig. Alnarp's Agroecology Farm uppfyllde även kravet på gemensamma odlingsytor och deras odlingsverksamhet hade bedrivits under flera år (Alnarps Farm, 2026). Det andra fallet, Odlingsnätverket Seved, var en av tre gemenskapsodlingar i Malmö som vi kom i kontakt med. De uppfyllde kravet på gemensamma odlingsytor, var tillgängligt belägna och hade en etablerad verksamhet sedan flera år tillbaka. Odlingsnätverket Seved visade också tidigt ett intresse av att delta i studien, vilket sammantaget ledde till att de också valdes ut.

Genom att utgå från två fall frångår uppsatsens metod den traditionella fallstudiemetoden, där vanligtvis ett fall undersöks (Bartlett & Vavrus, 2016; Johansson, 2007; Stake, 1995). Bartlett och Vavrus (2016) argumenterar däremot för att det finns mycket att vinna på att jämföra två eller flera fall. Dels för att jämförelsen skapar utrymme för att reflektera kring hur process och resultat relaterar till varandra, dels för att jämförelsen gör det möjligt att bättre bedöma hur insikter från en fallstudie överförs till andra fall. Förhoppningen är således att jämförelsen mellan fallen kommer att leda till mer välgrundade slutsatser för uppsatsens frågeställningar.

Karta 1: Lokalisering av de två gemenskapsodlingarna. Alnarp's Agroecology Farm = röd markering, Odlningsnätverket Seved = blå markering. Hämtad från Google Earth.

3.1.1 Alnarp's Agroecology Farm

Bild 1: Flygfoto över farmen som förvaltas av studenterna på Alnarp's Agroecology Farm. Bild mottagen via e-post från AAF, som även gett godkännande för publicering. Fotograf: Teun Dekker.

Knappt 2 km utanför SLU:s campus Alnarp, ligger Alnarp's Agroecology Farm, en studentdriven ideell förening som odlar grönsaker, bär, frukt och blommor i en gemenskapsodling. Den agroekologiska gården startades upp 2021 av en grupp engagerade masterstudenter som studerade agroekologi vid SLU. De hade en vision om att skapa en plats där deras teoretiska kunskaper kunde testas och tillämpas praktiskt genom att driva ett småskaligt hortikulturellt lantbruk. Ett sådant projekt ansågs saknas i Alnarp och agroekologistudenterna uppmuntrades

därför av fakultetsmedlemmar och medstudenter att utarbeta visionen och ta fram mål samt en affärsplan för gården. Projektiden ansågs lovande och studenterna fick sina första bidrag och en odlingsyta på 400 m² framför Grohuset i Alnarp (Alnarp's Farm, 2026). Agroekologi, som utgör grunden för gårdens verksamhetsidé, är ett sätt att se på matproduktion utifrån ett holistiskt perspektiv där såväl sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter beaktas. I praktiken handlar det om att tillämpa naturliga metoder för att gynna jorden, odla flera växter tillsammans, minska användningen av kemiska medel och skapa möjlighet för människor att tillsammans lära, samarbeta och gemensamt ta ansvar för odlingsplatsen (Bezner Kerr m.fl., 2021).

I brist på plats för odling i en större skala på campus erbjöds AAF mark för utbyggnad på Mellangård 2022. I slutet av samma år lyckades gården nå finansiell självständighet genom sin försäljning av grönsakslådor genom CSA-verksamhet (Community Supported Agriculture), men också tack vare de många volontärer som arbetar frivilligt på gården (Stenius, 2023). Vid samma tidpunkt genomgick projektet ett generationsskifte och gick i arv till en ny generation av studenter och engagerade individer som också ville få kunskap om och arbeta för ett mer hållbart livsmedelssystem. Sedan dess har gemenskapsodlingen vuxit sig ännu större och i dagsläget uppgår studenternas trädgårdsodling till 2000 m², tillsammans med en lika stor äppelodling (Alnarp's Farm, 2026).

Föreningens trädgårdsodling är uppbyggd utifrån en så kallad "no dig" metod som är populär bland småskaliga grönsaksproducenter. Metoden minimerar störningar av jorden eftersom marken aldrig plöjs. Istället låter de jordens mikroorganismer få frodas i fred. Att odla utifrån "no dig" minskar också, på ett naturligt vis, trycket från ogräs vilket innebär att kemiska ingrepp likt bekämpningsmedel inte är nödvändiga. Sedan 2023 har Alnarps gård börjat inkorporera fler perenna arter och träd i sitt odlingslandskap. Detta har möjliggjort för experiment med agroforestry, även kallat skogsjordbruk. Genom att tillämpa skogsjordbruk som en odlingsmetod vill föreningen skapa en större harmoni mellan olika arter i gemenskapsodlingen. Agroforestry stärker både arters förmåga att försvara varandra mot skadedjur och sjukdomar, samtidigt som de ger varandra näring samt skydd mot väder och vind (Alnarp's Farm, 2026).

3.1.2 Odlingsnätverket Seved

Bild 2: Fotografi över den norra delen av odlingsplatsen på Odlingsnätverket Seved. Bild mottagen via e-post från Odlingsnätverket Seved, som även gett godkännande för publicering. Fotograf: okänd.

Odlingsnätverket Seved är sedan år 2011 en ideell förening som, genom så kallad socio-ekologisk odling, arbetar för att främja gröna mötesplatser i stadsdelen Sofielund i Malmö (Odlingsnätverket Seved, u.å.a). I området Seved samverkar boende och andra invånare, med stöd från fastighetsägaren MKB, på en yta som omfattar omkring 800 m². Tillsammans skapar de rekreativa kvartersträdgårdar där avsikten också är att odla ätbara grödor, bär och frukter med ekologiska och cirkulära principer (Personlig kommunikation, 17 april 2025).

Odlingsnätverket Seved bildades som en fortsättning på projektet *Barn i stan*. Då bostadsområdet historiskt har präglats av nedgångna fastigheter och social utsatthet, etablerades det treåriga projektet *Barn i stan* med syfte att skapa samverkan, dialog och gemenskap över kulturer och åldrar (Odlingsnätverket Seved, u.å.b). Genom odling skapades mötesplatser som kunde främja långvariga relationer mellan människor från olika bakgrunder och åldrar. Initiativet var också tänkt att fungera som en föregångare för motsvarande initiativ i andra områden med liknande förhållanden (Wettermark, 2009). Under projektets gång visades ett intresse för odling bland boende i området och på så vis väcktes frågan om möjligheten att odla i anslutning till sin egen fastighet (Odlingsnätverket Seved, u.å.b).

Idag riktar sig odlingsnätverket både till boende i området men också till allmänheten, oavsett tidigare kunskap och erfarenheter av odling. Genom att bedriva odlingsträffar stödjer

verksamheten invånare att börja odla med ekologiskt hållbara metoder. På så vis skapas även rum för kunskapsutbyte mellan deltagarna, där relationer mellan människor också formas. Med utgångspunkt i odling som ett gränsöverskridande ämne tillämpar föreningen socio-ekologiska odlingsmetoder, vilka har såväl ekologiska som sociala dimensioner. Samtidigt som odlingen bedrivs enligt ekologiska principer, där metoder som permakultur eftersträvas, rymmer verksamheten också flera sociala värden. Att förena och engagera människor genom odling skapar ett tryggt grannskap och bidrar till en ökad gemenskap, tillhörighet och tilltro till varandra i området (Odlingsnätverket Seved, u.å.b). Samtidigt bidrar utvecklingen och skötseln av närmiljön till att främja en långsiktigt, ekologiskt hållbar stadsmiljö i området (Odlingsnätverket Seved, u.å.a).

Jämförande kriterier

Baserat på beskrivningen av fallen Alnarp's Agroecology farm och Odlingsnätverket Seved, redovisas nedan jämförande kriterier för respektive fall. Dessa kriterier syftar till att ge en överblick av de valda fallen och deras verksamheter (se tabell 1).

Tabell 1: Jämförande kriterier för respektive fall.

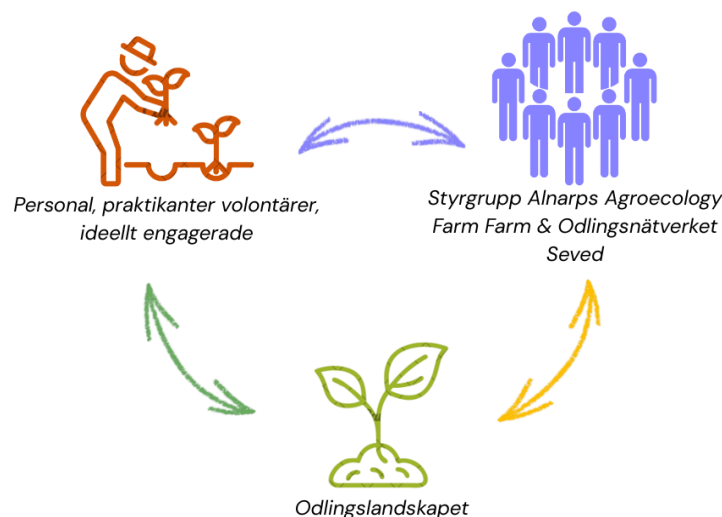
JÄMFÖRANDE KRITERIER	ALNARP'S AGROECOLOGY FARM	ODLINGSNÄTVERKET SEVED
Invigningsår	2021	2011
Storlek	4000 m ²	800 m ²
Markägare	Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)	Fastighetsägare: MKB Fastighets AB
Typ av mark	Jordbruksmark	Kvartersmark
Antalet anställda	4 (deltidsanställda)	Ideellt
Styrform	Bottom-up	3 årigt top-down projekt (Barn i stan) som sedan övergick i ett bottom-up initiativ.
Odlingsmetod	Agroecology, No-dig	Socio-ekologisk odling
Produktion (per år)	Ca 10 ton	Individuellt (ideellt)

Målgrupp	Studenter	Boende (till viss del öppet för allmänheten)
Antalet besökare per säsong (mars-oktober)	Ca 2000 pers	Ca 150 pers
Typ av jordbruk	Peri-urbant jordbruk (gemenskapsodling)	Urbant jordbruk (gemenskapsodling)
Tillgängligt belägen för att genomföra studien	Ja	Ja

I tabellen framgår 12 stycken jämförande kriterier som underbygger valet av respektive fall och förklarar verksamheternas sammanhang.

3.2 NBT i odlingslandskapet: dess placering inom de studerade fallen

Genom att tillämpa NBT-modellen på de studerade fallen, placeras gemenskapsodlingarna in på följande vis (se figur 2). Styrgruppen från Alnarp's Agroecology Farm, respektive Odlingsnätverket Seved, utgör de institutioner som formellt eller informellt äger, styr och förvaltar odlingsträdgårdarna. Naturen i modellen utgör i sin tur alla levande ting, det vill säga växter, djur, insekter, svampar och bakterier som existerar i odlingslandskapet, utöver människorna. De gemenskaper som lever med och i naturen representeras av de som arbetar på de två gårdarna, däribland anställda, praktikanter och volontärer/ideellt engagerade.

Figur 2: De studerade fallen som placeras in i NBT-modellen. Inom dimensionen Gemenskap placeras de som arbetar och verkar i odlingslandskapet. Inom dimensionen Styrning placeras styrgrupperna inom respektive verksamhet. Inom dimensionen Natur placeras själva odlingslandskapet. (Idun Eklind och Julia Eklund (2026) anpassad från Mercado & Randrup (2024)).

3.3 NBT i odlingslandskapet: GREENHANCEnbt

GREENHANCEnbt är ett internationellt forskningsprojekt där forskare från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) arbetar tillsammans med forskare i Barcelona och Turin. Syftet med GREENHANCEnbt är att utveckla och testa ett naturbaserat tänkande (NBT), genom att studera hur urbana jordbruk kan bidra till att främja både biologisk mångfald och människors hälsa och välbefinnande. För att kunna undersöka dessa dynamiker tillämpas NBT som ett teoretiskt ramverk, där relationerna mellan styrning, gemenskap och natur studeras (European Biodiversity Partnership, 2024). GREENHANCEnbt pågår från år 2025 fram till år 2028.

GREENHANCEnbt har utgjort en inspirationskälla för uppsatsens teoretiska förankring i relation till naturbaserat tänkande och har, i viss utsträckning, även väglett vissa metodologiska och analytiska beslut under arbetets gång. Med avsikt att komplettera det material som tidigare samlats in inom ramen för GREENHANCEnbt fick vi i ett tidigt skede ta del av projektansökan. Detta underlag var relevant för att vi skulle kunna fördjupa vår förståelse av den teoretiska ansatsen, samt för att identifiera relevanta forsknings- och intervjufrågor som gick i linje med GREENHANCE-projektet. Intervjuguiden (se Bilaga 1) utvecklades sedan tillsammans med forskare i GREENHANCEnbt vid SLU i syfte att överlappa och komplettera deras sedan tidigare insamlade intervjudata. Vår insamlade intervjudata i form av transkriberat material delades sedan till forskningsprojektet.

3.4 Metodval och genomförande

Med avsikt att skapa en fördjupad förståelse för de studerade fallen och stärka studiens tillförlitlighet tar uppsatsen avstamp i en kvalitativ forskningsdesign och därtill en trianguleringsstrategi bestående av tre kompletterande metoder (Bryman, 2018). Dessa är semistrukturerade intervjuer med deltagare och ansvariga inom odlingsgemenskaperna, tematiska analyser av utvalda dokument samt deltagande observationer på plats i odlingslandskapen. Dokumentanalysen samt intervjuerna syftade till att svara på den första frågeställningen: I vilken mån är de organisatoriska strukturerna långsiktiga och medskapande? Den insamlade intervjudatan syftade även till att svara på den andra frågan: På vilket sätt relaterar deltagarna inom gemenskapsodlingarna till odlingslandskapet, genom att leva i och med naturen? Observationerna i kombination med intervjudatan och dokumentanalysen syftade till att besvara den tredje frågeställningen: Hur förvaltas den plats som gemenskapen odlar på?

3.4.1 Tillämpning utifrån organisatorisk nivå

För att visa hur valda metoder kommer att tillämpas, har de strukturerats utifrån de organisatoriska nivåerna *strategisk*, *taktisk* och *operativ nivå* med inspiration från (Singh m.fl., 2021; Sunding m.fl., 2025)(se tabell 2). På den strategiska nivån genomfördes huvudsakligen dokumentanalyser med avsikt att studera visioner, målsättningar, strategier, ansvarsområden och organisationsstrukturer som upprätthåller odlingarna. Syftet var att ta reda på nuvarande styrningsformer samt hur förvaltningen inom respektive verksamhet relaterar till naturens processer. På den taktiska nivån genomfördes intervjuer med personal och anställda, med syfte att undersöka hur mål och visioner omsätts i verkligheten, hur den praktiska planeringen genomförs, samt hur besluts- och deltagandeprocesser verkar ute på platsen. Intervjuerna kompletterades med deltagande observationer för att studera hur dessa aspekter synliggörs i verkligheten. På den operativa nivån genomfördes observationer för att undersöka hur beslutade strategier och förhållningssätt har implementerats i verkligheten. Observationerna kompletterades med intervjuer med deltagare som arbetar på plats i odlingslandskapet. De valda metoderna beskrivs och motiveras i följande avsnitt.

Tabell 2: Presentation av metodernas organisatoriska nivåer

ORGANISATORISKA NIVÅER	ALNARP'S AGROECOLOGY FARM	ODLINGSNÄTVERKET SEVED
Strategisk	Dokumentanalys	Dokumentanalys
Taktisk	↑	↑

	Semistrukturerade intervjuer ↓	Semistrukturerade intervjuer ↓
Operativ	Deltagande observationer	Deltagande observationer

I tabellen framgår de organisatoriska nivåer som valda metoder tillämpas på.

3.4.2 Semistrukturerade intervjuer

Semistrukturerade intervjuer utgjorde den primära metoden för att samla in data. Totalt genomfördes tio stycken intervjuer med fem deltagare från respektive gemenskapsodling (se tabell 3). Tio intervjuer bedömdes vara en tillräcklig mängd för att skapa en förståelse för de två verksamheterna samt för att få en uppfattning om deltagarnas relation till odlingslandskapet. Antalet bestämdes också utifrån en uppfattning om rimlighet i förhållande till uppsatsens omfång, tidsspann och i kombination med övriga metoder. En semistrukturerad intervjumetod ansågs lämplig på grund av dess förhållandevis flexibla karaktär, där intervjupersonen gavs stor frihet att kunna utforma svaren utifrån sina egna tankar och reflektioner (Bryman, 2018). Metoden betraktades också vara passande på grund av deltagarnas varierande roller och erfarenheter inom och mellan de valda fallen, vilket innebar att de frågor som ställdes delvis anpassades utifrån deras erfarenheter (Bryman, 2018).

För att kunna besvara frågeställningarna och uppnå uppsatsens syfte valdes intervjudeltagarna ut baserat på deras position inom respektive organisations styrstruktur. På så vis kunde varierande perspektiv och nivåer inom verksamhetens organisation studeras. Urvalsprocessen kan därför beskrivas som ett målstyrt urval, där deltagarna stämde överens med de kriterier som var nödvändiga för att genomföra studien (Bryman, 2018). För respektive odlingsverksamhet eftersträvades att hitta roller som motsvarade varandra så att materialet skulle kunna sammanställas likvärdigt mellan de två fallen. Flera av deltagarna fastställdes också utifrån rekommendationer från verkamma aktörer i styrelsen, vilka var de som kontaktades i ett första skede och som hade möjlighet att skicka ut information till övriga medlemmar och volontärer.

I linje med uppsatsens syfte om att studera relationen mellan människor och natur inom gemenskapsodlingarna, genomfördes samtliga intervjuer på plats där odlingsarbetet ägde rum. Det sågs som fördelaktigt då den som intervjuades fick möjlighet att förankra sina tankar och erfarenheter till konkreta platser, aktiviteter och situationer. På så vis möjliggjordes, i högre utsträckning, empiriskt förankrade resultat (Bryman, 2018). Intervjuerna spelades in och transkriberades (alla intervjupersoner gav sitt samtycke), vilket underlättade analysen av det

insamlade materialet och minskade risken för att detaljer och perspektiv förbisågs (Bryman, 2018).

En intervjuguide utformades med inspiration från material som tidigare hade samlats in via projektet GREENHANCEnt (se Bilaga 1). Guiden bestod av 17-22 frågor, där valet av frågor varierade baserat på den aktör som intervjuades. Intervjuguiden var strukturerad i tre primära teman som tog avstamp i uppsatsens teoretiska ramverk. Dels utifrån hur gemenskaperna arbetar för, med och i naturen, dels hur kunskap och erfarenheter överförs inom verksamheten, samt hur verksamheterna organiseras. Flera av frågorna, i synnerhet de som handlade om hur individer inom gemenskaperna relaterar till naturen, var formulerade på ett sätt som uppmuntrade deltagarna att svara utefter egna erfarenheter och åsikter. På så vis undviks känslan av att behöva svara "rätt" eller "fel", vilket främjade ett tryggare intervjuklimat (Bryman, 2018). Intervjuguiden utformades på svenska respektive engelska då majoriteten av deltagarna som intervjuades på Alnarps Agroecology Farm hölls på engelska.

Tabell 3: Presentation av intervjuade aktörer.

ROLL I VERKSAMHET	ORGANISATORISK NIVÅ	ODLINGSVERKSAMHET	DATUM	LÄNGD
Community Manager	Samtliga nivåer	Alnarps Agroecology Farm	19-03-2026	34 min
Production manager	Samtliga nivåer	Alnarps Agroecology Farm	19-03-2026	33 min
Treasurer	Samtliga nivåer	Alnarps Agroecology Farm	20-03-2026	42 min
Volontär 1	Operativ nivå	Alnarps Agroecology Farm	26-03-2026	24 min
Volontär 2	Operativ nivå	Alnarps Agroecology Farm	27-03-2026	18 min
Ordförande	Samtliga nivåer	Odlingsnätverket Seved	17-03-2026	35 min
Odlarträffsansvarig	Samtliga nivåer	Odlingsnätverket Seved	23-03-2026	41 min
F.d. vice ordförande	Strategisk nivå Operativ nivå	Odlingsnätverket Seved	21-04-2026	45 min
Medlem 1	Operativ nivå	Odlingsnätverket Seved	27-03-2026	20 min
Medlem 2	Operativ nivå	Odlingsnätverket Seved	31-03-2026	30 min

I tabellen framgår deltagarens roll inom verksamheten, den organisatoriska nivån som personen verkar inom, samt datum och längd för respektive intervju.

3.4.3 Analysmetod för insamlad data

Samtliga intervjuer spelades in och sparades via appen Röstmemon för att sedan transkriberas. Transkriberingen skedde med hjälp av transkriberingsprogrammet Klang.ai som är anpassat efter att möta europeiska standarder för dataskydd. Allt transkriberat material sparades sedan i dokument på Google Drive. Därefter analyserades intervjumaterialet med inslag från tematisk analys, med avsikt att på ett strukturerat vis kunna identifiera återkommande mönster och teman i det insamlade materialet (Bryman, 2018). Analysen var teoretiskt grundad i NBT, med särskilt fokus på platsbevarande och naturens tidsdimensioner. Analysen genomfördes i fyra steg, med inspiration från Bryman (2018). Till en början granskades materialet översiktligt för att få en tydligare bild av vad som framkom under intervjuerna och för att identifiera generella mönster. I detta skede organiserades samtliga intervjusvar i en tabell för att enklare kunna finna intressanta iakttagelser. Därefter kodades underlaget utefter platsbevarande aspekter som på olika vis relaterade till verksamheternas styrningsstrukturer, odlingsfilosofier och deltagarnas relation till platsen. Vidare tematiserades de koder som innehållsmässigt liknade varandra. Exempel på teman är anpassningsförmåga och flexibilitet, främjande av mer-än-mänskliga arter, tillgänglighet och kunskapsspridning. Dessa strukturerades efter NBT-modellens tre relationer. Slutligen analyserades materialet dels utifrån de aspekter som var likvärdiga inom respektive odlingsverksamhet, och dels utifrån perspektiv som utmärkte gemenskapsodlingarna och deras sätt att bedriva verksamheten. Analysen vägledades till största del av ett deduktivt angreppssätt, där materialet kodades utifrån de teoretiska perspektiv som tidigare identifierats (Bryman, 2018). På så vis kunde vi analysera huruvida platsbevarande perspektiv, som en del av det naturbaserade tänkandet, tog sig uttryck i de verksamheter som undersöktes.

Med en analytisk ansats som, i likhet med intervjumaterialet, tog avstamp i begrepp som platsbevarande och tid, analyserades totalt sex utvalda styrdokument, tre från respektive fall (se tabell 4). Dessa tydliggjorde verksamheternas organisationsstrukturer och analyserades med avsikt att studera styrningsdimensionen och dess relationer enligt NBT-modellen. Majoriteten av dokumenten var interna och inte officiellt publicerade, vilket innebar att de tillhandahölls efter begäran och i enlighet med studiens specifika krav och ändamål. Med avsikt att få en bild av bland annat visioner, målsättningar, odlingsmetoder, ansvarsområden och styrformer som upprätthåller odlingarna, mottogs relevanta underlag från styrgrupperna inom respektive fall. Slutligen sammanställdes underlaget från dokumentanalysen tillsammans med intervjumaterialet, för att kunna undersöka de angivna relationerna inom NBT-modellen.

Tabell 4: Presentation av styrdokument.

DOKUMENTNAMN	BESKRIVNING AV DOKUMENT	ÅRTAL
Report Alnarp's Agroecology Farm	Om verksamheten, vision, målsättningar, organisationen och dess historia, praktikplatser, utbildningsmöjligheter, volontärer, samarbeten, produktion och försäljning, finansiering och framtida möjligheter.	2024
Our value 2025	Vision för 2030, odlingsmetoder, organisatorisk struktur och målad kartbild.	u.å
STADGAR for Alnarps Agroecology Farm	Föreningens stadgar.	u.å
2025 Verksamhetsberättelse Odlingsnätverket Seved	Verksamhetsberättelse för verksamhetsår 2025.	2025
2026 Verksamhetsplan & budget Odlingsnätverket Seved	Verksamhetsplan och budget för 2026.	2026
Stadgar för Odlingsnätverket Seved ideell förening	Verksamhetens ändamål, beslutsprocesser, medlemskap, beskrivning av styrelsen.	2019

I tabellen framgår de interna styrdokument som utgjort underlag för uppsatsens dokumentanalys.

3.4.4 Deltagande observation

Deltagande observationer genomfördes för att komplettera de semistrukturerade intervjuerna och dokumentanalyserna. Syftet var att observera strukturer i odlingslandskapet utifrån platsbevarande aspekter, samt huruvida det som framfördes i intervjuerna och policydokumenten fångades i verkligheten. Genomförandet av observationerna inspirerades av en delvis deltagande observation (Bryman, 2018). Det innebär att vi observerade verksamheternas olika aktiviteter men inte som fullvärdiga medlemmar i arbetet. Därtill utgjorde observationerna heller inte den huvudsakliga källan till insamlad data, utan kompletterade snarare uppsatsens övriga metoder. Observationerna var av öppet slag (Bryman, 2018), vilket var en förutsättning för att kunna genomföra de observationer som krävdes, samt för att underlätta dokumentationen av det som uppfattades på plats. Det var också fördelaktigt

för att kunna kombinera observationerna med de intervjuer som hölls vid odlingsmiljöerna. Nedan presenteras de aktiviteter som vägledde observationerna:

- ***Hur upplevs den fysiska och sociala tillgängligheten?***

Här observeras aspekter som lokalisering, språk, mötestider, samt allmän kännedom om gemenskapsodlingarna.

- ***Vilka typer av grödor och andra växter odlas på platsen?***

Dessa aspekter relaterar till tidsdimensionen genom att belysa om det som odlas är tillfälligt eller återkommer varje år. Det handlar också om huruvida växterna och gemenskapens odlingsmetoder anses stödja den biologiska mångfalden och pollinatörer. Dessa faktorer speglar graden av långsiktigt tänkande i förhållande till platsbevarande.

- ***Vad gör människorna på platsen?***

Här observeras de aktiviteter som sker på platsen, samt sociala strukturer.

Observationer genomfördes dels i samband med intervjuerna på plats i odlingslandskapen, dels i anknytning till inplanerade aktiviteter vid respektive odlingsförening. Utöver de observationer som gjordes vid samtliga intervjutillfällen, utfördes observationer vid Seved under ett styrelsemöte som ägde rum den 17 mars, samt under säsongens första odlingsträff som arrangerades den 26 april. På Alnarps farm utfördes observationer under två odlingsdagar tillsammans med volontärer, den 7 mars och 11 april, samt under Agroecology Day, den 13 maj. Resultatet från observationerna sammanställdes i text och visades i bildmaterial.

Arbetsfördelning

Vi har under hela processen strävat efter att fördela arbetet så jämnt som möjligt, vilket innebär att vi båda har haft ansvar för samtliga moment under arbetsprocessen. Även om uppdelningar har gjorts under skrivprocessen, har alla delar av uppsatsen kontinuerligt diskuterats, och materialet har regelbundet granskats ihop. Vid genomförandet av intervjuer ansvarade en av oss för att ställa frågor medan den andra förde anteckningar. Totalt genomförde vi fem intervjuer var. Platsobservationer har i största möjliga mån genomförts tillsammans, men eftersom verksamheterna ofta är aktiva under kvällar och helger uppstod ibland förhinder. Vid dessa tillfällen ansvarade den som inte kunde närvara att istället arbeta med andra delar av materialet samt med det fortsatta skrivandet av rapporten.

3.5 Etiska överväganden

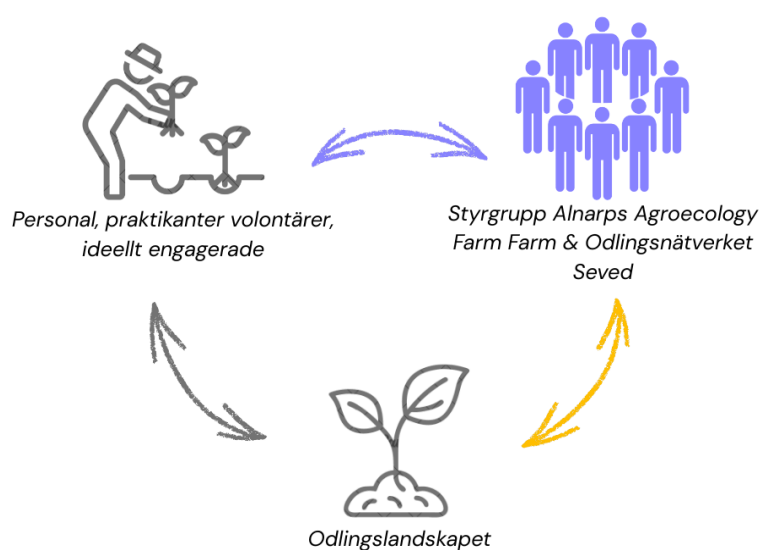
Under arbetets gång har vi strävat efter att hantera etiska överväganden på ett korrekt sätt för att värna deltagarnas integritet samt upprätthålla vetenskaplig kvalitet. Inför samtliga intervjuer fick deltagarna ta del av skriftlig information i form av två samtyckesblanketter. Blanketterna innehöll information om datainsamling och hantering för vår uppsats, och forskningsprojektet GREENHANCEnbt. Den datainsamling av personuppgifter som deltagarna godkände var insamling av namn, ålder, genus, deras roll i gemenskapsträdgården och deras åsikter om och erfarenheter av odling samt relaterade aspekter som uppkom under intervjun. Där framgick även information om att deras personuppgifter kommer att lagras tills dess att uppsatsen godkänts och betyget har registrerats i SLU:s studieregister, därefter raderas datan. Deltagandet var helt frivilligt och personerna som blev intervjuade hade möjlighet att endast ge samtycke till ett projekt, det vill säga enbart till vårt studentarbete eller GREENHANCEnbt, ifall de hade föredragit det. Innan inspelningen av varje intervju samlades information om ålder och genus in muntligt. Detta för att undvika känsliga personuppgifter vid transkribering. Varken ålder eller genus inkluderas i detta studentarbete utan dessa uppgifter samlades in för projektet GREENHANCEnbt och endast i de fall då deltagarna gav sitt samtycke till att delta i forskningsprojektet. Även muntlig information om rätten att avstå från att svara på frågor gavs i syfte att skapa en trygg miljö och en känsla av att intervjuerna skedde på deltagarnas villkor (Bryman, 2018). GDPR har beaktats under datainsamlingen, där endast information av relevans har samlats in. När information om känsliga personuppgifter, såsom etniskt ursprung, religiös övertygelse, hälsa, sexuell läggning eller liknande (Vetenskapsrådet, 2024) uppkom under intervjuerna togs denna data bort från det transkriberade intervjumaterialet. Det går att ifrågasätta valet av att lagra det transkriberade materialet i dokument på Google Drive av integritetsmässigt skäl. Men då intervjumaterialet varken innehöll känsliga personuppgifter eller kunde kopplas till deltagarna ifråga, bedömdes tjänsten som godtagbar. Även tvåstegsverifiering tillämpades för att öka säkerheten. Inget samtycke samlades in för val av tjänst för datalagring, utan endast för datalagring i sig. All intervjudata lagrades under fyra månader.

4. Resultat och analys

Resultat- och analyskapitlet är strukturerat i tre delar, där NBT-modellens tre dimensioner och relationer analyseras utifrån platsbevarande som analytisk ansats. Inledningsvis, baserat på styrdokument och insamlat intervjumaterial från de studerade fallen, presenteras och analyseras de nuvarande styrningsstrukturerna inom respektive verksamhet. Med hänsyn till att de aktörer som verkar på den taktiska nivån, även ingår i styrgrupperna, kommer också resultatet från dessa intervjuer att analyseras inom styrningsdimensionen och tillhörande relationer. Därefter redogörs och analyseras gemenskapsdimensionen och dess relationer, som utgår från intervjuer på den taktiska och operativa nivån. Avslutningsvis redovisas och analyseras den tredje dimensionen som avser odlingslandskapet och tillhörande relationer, vilka utgår från observationer på operativ nivå.

4.1 Styrningsdimensionen och dess relationer inom NBT

Baserat på insamlat material från styrdokument och intervjuer, presenteras och analyseras resultatet som berör relationerna för styrningsdimensionen (se figur 3). Det avser perspektiv om hur det fysiska odlingslandskapet planeras, förvaltas och utvecklas utifrån angivna mål och visioner, samt utifrån de odlingsmetoder som är tänkta att tillämpas. Här beaktas också verksamheternas strävan efter att anpassas utifrån naturens tidsskalor och förändrade klimatförhållanden. Det handlar även om aspekter som avser ramarna för hur anställda och deltagare engagerar sig på platsen, utifrån möjligheter till delaktighet, ekonomi och finansiering.

Figur 3: Styrningsdimensionen, inklusive relationen styrning–odlingslandskap och relationen styrning–gemenskap som analyseras nedan. (Idun Eklund och Julia Eklund (2026) anpassad från Mercado & Randrup (2024).

Alnarp's Agroecology Farm

Styrningsformer, finansiering och visioner

I dokumentet *STADGAR for Alnarps Agroecology Farm* framgår det att farmen är en icke-vinstdrivande förening vars syfte är att driva och utveckla en agroekologisk gård samt att främja utbildning, praktik och forskning inom agroekologi och hållbara livsmedelssystem. Marken som föreningen odlar på hyrs av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), där hyreskontraktet förnyas årligen (Personlig kommunikation, 13 maj).

I samklang med föreningens stadgar eftersträvar de anställda på Alnarp's Agroecology Farm (AAF) att fatta beslut utifrån agroekologiska standarder, i den utsträckning det går (Personlig kommunikation, 19 mars). De aktiviteter som föreningen bedriver ska bidra till socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbara livsmedelssystem på lokal nivå likväl som på en nationell och internationell skala. Att erbjuda praktiska utbildningsmöjligheter inom trädgårdsodling och försäljning, samt att tillhandahålla färsk mat till den omgivande befolkningen och därigenom skapa en lokal matgemenskap är två av flera exempel som anges (*STADGAR for Alnarps Agroecology Farm*).

I dokumentet *Report Alnarp's Agroecology Farm* beskrivs vidare hur den lokala matgemenskapen drivs genom föreningens CSA (Community Supported Agriculture), vilket på svenska brukar kallas för andelsjordbruk. I praktiken innebär andelsjordbruket att lokalsamhället investerar i gårdens verksamhet genom att köpa jordbruksprodukterna i förväg. De finansiella riskerna kopplade till gårdens produktion av grönsaker, frukt och blommor delas på så vis mellan farmen och deras kunder. Inkomster och kostnader sprids även ut över säsongen, vilket stärker föreningen i arbetet mot ekonomisk hållbarhet. Andelsjordbruket utgör den huvudsakliga inkomstkällan för farmen och är därför avgörande för att föreningen ska kunna betala ut löner åt de studenter som arbetar deltid på gården (Personlig kommunikation, 20 mars). I år kommer föreningens CSA-medlemmar att få en grönsakslåda varje vecka, under en 21-veckorssäsong, som kan hämtas upp på utlämningsplatser i Alnarp, Lund och Malmö. Gården kommer även att ha samarbeten med ett par restauranger som på ett liknande sätt kommer att få jordbruksprodukter levererade varje vecka, under samma säsong. Utöver försäljningen från produktionen brukar föreningen anordna en mindre marknad under sommaren samt festivaler med biljettförsäljning, vilket ger en viss inkomst. Även offentlig och/eller filantropisk finansiering genom projekt är en viktig inkomstkälla för att skapa en diversifiering och därigenom öka den ekonomiska tryggheten för föreningen (Personlig kommunikation, 20 mars).

Samtidigt är inte syftet med den agroekologiska gården att producera och generera så mycket inkomst som möjligt:

I think the tricky thing is usually for us that our main part, our work and our main income is from the production. This is the most important thing for us. But at the same time, the purpose of the farm is not necessarily to only produce and be as efficient as possible. Other farms are usually a lot of auto efficiency, but we are more about shared knowledge. We are open for volunteers at all times. People can always join like today, you know, so many people, new people, come and they're here to learn and to help and sure they make a contribution, but yeah we would probably be way more efficient if we just had a few employees who did the work themselves but that's not the point of the farm. We are more an educational farm than we are like a very efficient production. But it's hard to get compensation for that. – *Styrelsemedlem och anställd, Alnarps Agroecology Farm*

Ytterligare en styrelsemedlem belyser, på ett liknande sätt, utmaningen med att alla de värden som skapas i gemenskapsodlingen i dagsläget inte går att få ersättning för:

The way we see it or the way we analyzed it is; It's kind of a public service where we also enhance biodiversity. We bring in, like in summer, there's a lot of families from Lomma, for example, coming. It's a meeting point for different kinds of communities. So we consider it as a public service. And then our idea would be to get public money for that, for all of the work that is not economically viable, like education and biodiversity practices. – *Styrelsemedlem och anställd, Alnarps Agroecology Farm*

Bevarandet av farmen samt möjligheten att förvalta gemenskapsodlingen under en längre tidsperiod tycks därför i hög grad vara beroende av icke-materiella dimensioner av platsbevarande (Dempsey & Burton, 2012). Det handlar dels om gårdens strukturella uppbyggnad, där utbildning och kunskapsdelning främjas till förmån för jordbruksproduktionen (Dempsey & Burton, 2012; Gopalakrishnan & Chong, 2020), dels om den rådande värdehierarki i samhället som ger ekonomisk ersättning för gårdens jordbruksprodukter, men inte för de sociala och ekologiska värden som skapas via gemenskapsodlingen. I linje med Mattijssen m.fl (2017) tolkas Alnarps agroekologiska gård därför som ett lokalt initiativ som är starkt påverkat av externa faktorer utanför deras direkta kontroll. Därav uppstår också ett behov av en variation av inkomstkällor för att studenterna ska kunna bedriva en verksamhet på längre sikt.

Enligt paragraf fyra och fem i *STADGAR for Alnarps Agroecology Farm* är medlemskap i föreningen öppet för alla som stödjer farmens syfte och erhålls genom att betala en årlig medlemsavgift. Medlemsavgiften får inte överstiga 500 SEK för enskilda medlemmar och avgiften behöver vara betald före årsstämman för att en medlem ska kunna delta och utöva

rösträtt. Sittande styrelsemedlemmar vid årsmötet samt CSA-medlemmar betalar 0 SEK i medlemsavgift. Under årsstämman väljs bland annat stämмоordförande, styrelseledamöter och kassör.

I *STADGAR for Alnarps Agroecology Farm* anges att föreningen består av fyra organ, inklusive föreningsstämma (årsstämma), styrelse, revisor(er) och en rådgivande nämnd. Enligt dokumentet *OUR VALUE 2025* måste styrelsen bestå av en ordförande, en sekreterare och en kassör. Utöver dessa kan Alnarps agroekologiska gård ha upp till 10 medlemmar i styrelsen, vars roller tilldelas utifrån gårdens behov. Vanligtvis består styrelsen av en produktionschef, gemenskapschef, försäljningschef, utbildningschef, agroforestrychef samt en infrastrukturchef. Dessa roller varierar från år till år beroende på gårdens prioriteringar. För tillfället har AAF fem anställda från styrelsen, motsvarande två heltidstjänster fördelade på fem personer, vilket i praktiken innebär att alla fem bidrar med en blandning av betalt arbete och volontärarbete.

I *OUR VALUE 2025* (första stycket) beskrivs även föreningens vision för 2030:

By 2030, we envision AAF to be a lighthouse mode farm that is socially just, ecologically regenerative, and economically resilient – one that is rooted in collective action, cultivating hope for communities, future generations and the planet. We imagine people empowered through knowledge exchange, inspired by agroecology and engaging in the wider movement for food sovereignty. Our farm will function as a diverse, circular agroecosystem that enhances community well-being, creates research opportunities and thus pushes the boundaries of agroecology. Aiming for fair compensation, secure livelihoods, and a transparent valuation of food, we intend to create an alternative food network where hope, dignity, and resilience grow together.

Under intervjuerna med styrelsemedlemmar på Alnarps farm lyftes även de största utmaningarna med föreningens långsiktiga vision. I dagsläget är deras främsta målsättning att genomföra ytterligare en generationsförnyelse inom verksamheten. Eftersom arbetet på gården bedrivs och organiseras av studenter blir det nödvändigt att ta in nya personer och upprätthålla en typ av rotation. Hur stabilitet kan skapas i en komplex odlingsverksamhet, med ett arbetsteam som ständigt förändras, är någonting som verksamheten vill ha löst till 2030 (Personlig kommunikation, 19 mars; 20 mars). En av styrelsemedlemmarna berättade om de diskussioner som de har haft om gårdens framtid:

We've done a lot of visioning in the last year, where we talked about the long term or the middle term future of the farm. Because we're currently at a point where we have existed

for five years and now there's a lot of personal changes as in like people who say okay maybe it's time to for me personally to move on and do something else and leave space for new people to learn on this land and I think that has led to a process of... well it's not only about what we want personally but also where the whole project, independent from who we are as individual people, is going to move and where we're going to go. – Styrelsemedlem och anställd, Alnarp's Agroecology Farm

AAF rör sig också mot att bli mer institutionaliserad, antingen genom att bli en del av SLU eller en exempelgård för Malmö stad, Skåne i stort eller via ett EU-projekt. Även denna målsättning syftar till att skapa mer stabilitet för gemenskapsodlingen genom att säkra gårdens finansiella situation på längre sikt (Personlig kommunikation, 19 mars).

Beslutet att institutionalisera föreningen visar återigen att Alnarps gård är starkt påverkad av externa faktorer utanför deras direkta kontroll (Mattijssen m.fl., 2017). Resultatet blir att studentinitiativet har börjat röra sig bort från sin tidigare självständiga position, för att skapa bättre förutsättningar för en långsiktig förvaltning av deras gemenskapsodling. Studenterna bedöms därför som både villiga och förmögna att anpassa sin jordbruksverksamhet för att kunna bevara den plats som de odlar på. Detta åtminstone när det gäller att skapa en långsiktighet för föreningens ekonomi. För samtidigt är farmen beroende av att nya studenter ska engagera sig och bli involverade i föreningens verksamhet. Både i form av volontärarbete, men också i egenskap av att vara en ny generation som är villig att bevara gemenskapsodlingens sociala, ekologiska och ekonomiska värden (Dempsey & Burton, 2012; Gopalakrishnan & Chong, 2020; Wild m.fl., 2008). I dagsläget tycks detta inte skapa några bekymmer för verksamheten, eftersom de har ett 40-tal studenter som engagerar sig varje vecka under odlingssäsongen (Personlig kommunikation, 15 april). Men denna typ av strukturella uppbyggnad kan skapa utmaningar på lång sikt ifall allt färre studenter väljer att engagera sig eller om gårdens verksamhet blir alltför personbunden för att kunna genomföra ett generationsskifte.

Anpassning efter säsong och klimat

På samma sätt som väderfenomen såsom frost, sol och vind påverkar föreningens jordbruksverksamhet spelar årstiderna en stor roll för hur arbetet på farmen struktureras (Personlig kommunikation, 19 mars). Två av styrelsemedlemmarna gav en liknande bild av hur det brukar gå till. På våren uppges att energin är hög och att alla är entusiastiska inför att påbörja det nya odlingsåret. Tiden går åt till bäddförberedelser och förkultivering av plantor, samt att lägga upp planer och strategier för hur den kommande säsongen ska se ut. Sommaren innebär långa dagar på gården men där arbetet ofta övergår till ett socialt umgänge på kvällarna, där de som har deltagit under dagen lagar middag tillsammans, spelar spikeball eller

åker ner till havet för att bada. Under sommaren blir också trädgården frodig och full av färger och grönsaker. Det är då som skördarbetet börjar och grönsakslådor levereras till gårdens utlämningsställen för CSA-kunder. När hösten kommer, fortgår skördarbetet men i en lugnare takt. En av de intervjuade beskriver det som att både gården och de som arbetar där är trötta, och de börjar förbereda trädgården för en period av vila. När väl vintern kommer tar studenterna en paus och åker i princip inte alls till gården på två och en halv månad. Efter avbrottet börjar studenterna sakta men säkert förbereda sig inför våren igen och när väl våren kommer börjar allt om igen (Personlig kommunikation, 19 mars; 20 mars). En av styrelsemedlemmarna relaterar också till gårdens olika faser som ett relationellt samarbete:

It's like caring for a human. The farm also goes through phases, there is a phase in spring where it has a lot of energy and it's like a child and it just wants to go and it's crazy and there's a lot of things happening at the same time and then in summer it's a very serious relationship, like teenagers or adults, and we're sort of working together and then in autumn, it's an elder person, and it's slowly going to rest. And I try to take care of it and also help it to get ready to rest. And then in spring, it wakes up. In winter, it sleeps, and it wants to have peace. And then in spring, it wakes up, and then we go back together. – Styrelsemedlem och anställd, Alnarp's Agroecology Farm

Att arbetet på Alnarps gård följer säsongerna är inte ett oväntat resultat. En verksamhet som bedriver utomhusodling är trots allt beroende av årstiderna. Snarare är det intressant att se hur studenterna relaterar till odlingslandskapet, och till de förändringar som sker i samklang med naturens rytmer och cykler. Här erkänns både naturens egenvärde och det relationella värde som uppstår i samspelet mellan studenterna och den plats som de odlar på (Mercado m.fl., 2024). Den relationella förståelsen innebär i sin tur ett relationellt förhållningssätt, där det levande och växande odlingslandskapet betraktas som en aktiv aktör som de som arbetar på farmen är ömsesidigt beroende av (Haraway, 2015; Maller, 2021).

Att jordbrukslandskapet betraktas som aktiv aktör blir också tydligt i de beslut som fattas inom verksamheten. Eftersom studenterna på Alnarps gård är beroende av jorden som de odlar i och den plats som de bedriver odlingsverksamheten på, får interaktionen med det agroekologiska systemet stor betydelse (Personlig kommunikation, 19 mars; 20 mars). En av styrelsemedlemmarna beskriver det som en slags återkopplingsloop:

Everything that we do is basically a feedback loop. We get constantly... oftentimes we decide okay we're going to do this and this then we start doing it and realize no it's not working, like either the land is not allowing for it or we thought it would be good for the land but it's actually not good for the land and then we redo it. [...] The farm never tells us

no you shouldn't do this but it's like a constant learning, it's... we're building, we're co-organizing an ecosystem and of course the ecosystem responds and therefore we need to react. It's like a constant co-evolution I would say. – Styrelsemedlem och anställd, Alnarp's Agroecology Farm

Gårdens utformning anpassas på så vis till de lokala förutsättningarna, men även utifrån att klimatet förändras. Genom att plantera pilträd i odlingslandskapet skapas ett stödsystem mot extrema väderhändelser såsom skyfall och kraftig vind. På Alnarps gård odlar studenterna även perenna spannmål, som är mer motståndskraftiga i förändrade väderförhållanden, genom ett Lundabaserat forskningsprojekt (Personlig kommunikation, 19 mars). En av styrelsemedlemmarna resonerar kring att det inte har skett någon större klimatomställning på gården eftersom de redan från början valde en mycket flexibel och anpassningsbar modell för odlingsverksamheten. Deras odlingsmetoder bygger på mångfald, lokalt anpassade grödor och växelbruk. Därigenom skapar modellen ett motståndskraftigt system eftersom den främjar regenerering, vilket också upplevs som hoppningivande (Personlig kommunikation, 20 mars). Strävan efter förnyelse skapar även förutsättningar för att kunna odla på gemenskapsodlingen långt in i framtiden:

We just had a conversation today while we were preparing the soil. We could see and feel that it has changed in comparison to last year. And then we were saying; wow, how is this going to be in five years? In ten years? The soil is just feeling fluffier and lighter and healthier every single time and then we got very excited about it. It's like wow our work seems to pay off and that's a nice feeling. All the decisions that we're taking are sort of aiming to make our lives better in the future and also to make the farm more resilient in the future. – Styrelsemedlem och anställd, Alnarp's Agroecology Farm.

Alnarps Agroekologiska Farm tycks därav ha lyckats med att utveckla en långsiktig strategi som stärker bördigheten, och de mikrobiella aktiviteterna, i jorden som de odlar i. I linje med Gao m.fl. (2025) och Salomon & Cavagnaro (2022) är detta avgörande för att kunna säkerställa en resilient och långsiktig matproduktion. Men det finns även en platsbevarande aspekt av att upprätthålla en god jordhälsa, eftersom den skapar förutsättningar för att ekologiska och sociala värden kan utvecklas över tid på odlingsplatsen (Dempsey & Burton, 2012).

Odlingsnätverket Seved

Föreningens mål och visioner

I *Verksamhetsplan och budget 2026* framgår att odlingsnätverket Seved bedrivs ideellt med en vision om att bidra till ett grönare, mer hållbart och inkluderande Seved, där stadsodlingen fungerar som en mötesplats för gemenskap, lärande och delaktighet. Genom gemenskapsodling, kunskapsutbyte och ekologiska odlingsmetoder avser föreningen att stärka människors relation till naturen, öka förståelsen för hållbar matproduktion och främja biologisk mångfald i staden. I *Stadgar för Odlingsnätverket Seved Ideell förening* framgår att odlingsnätverket styrs enligt verksamhetens ändamål som utgör grunden till föreningens arbete. Enligt ändamålen beskrivs att verksamheten har för avsikt att underlätta och stödja aktörer som, med ekologiskt hållbara metoder, odlar eller vill börja odla på innergårdar, gatutomter eller andra markytor i stadsmiljöer inom Malmö stad. I samklang med ändamålet under paragraf ett, avser föreningen också att utveckla metoder för permakultur, socioekologisk odling samt stödja initiativ för en social och ekologisk omställning.

I *Verksamhetsplan och budget 2026* anges att verksamheten utgår från ekologiska odlingsprinciper och inspireras av permakulturens förankring till hållbara kretslopp, biologisk mångfald och samverkan mellan människor och natur. I dokumentet *2025 Verksamhetsberättelse Odlingsnätverket Seved* uppges vidare att verksamheten bedriver odlingen med ekologiska substrat, odlar en mångfald av grödor samt förvaltar pollinatörvänliga blomsterrabatter. I enlighet med cirkulär odling arbetar föreningen även med kompostsystem, samt använder återvunnet material för att bygga olika odlingslösningar på plats. Strävan efter att inkludera naturen i de beslut som tas inom verksamheten tydliggjordes också under en intervju med en av styrelsemedlemmarna. Detta uppges vara en grundtanke inom organisationen och anledningen till att odlingen bedrivs enligt ekologiska principer. På så vis framhålls att det finns en ambition om att gemenskapsodlingen ska bidra till en större variation av insekter samt makro- och mikroorganismer i landskapet, som anses vara viktigt för att åstadkomma ett cirkulärt system och en hälsosam skörd (Personlig kommunikation, 17 mars).

Utifrån verksamhetens strävan efter att i så stor utsträckning som möjligt tillämpa ekologiska odlingsmetoder och principer kan arbetet ses som en långsiktig strategi för att stödja platsbevarande processer. I linje med Dempsey & Burton (2012) skapas förutsättningar för att både ekologiska och sociala värden kan utvecklas över tid på platsen. Sättet att odla på platsen kan betraktas som en process där värden som biologisk mångfald, gemenskap och kunskap

utvecklas genom kontinuerlig och långsiktig förvaltning och användning av platsen, vilket i sin tur skapar förutsättningar för att stärka relationen mellan människor och natur. Användningen av ekologiska substrat, kompostsystem och pollinatörvänliga växter belyser en materiell dimension av platsbevarande. I enlighet med Gao m.fl (2025) och Salomon & Cavagnaro (2022), är sådana åtgärder centrala för att upprätthålla jordhälsa, ekologiska processer och därigenom även för att stärka ett resilient, urbant odlingssystem och hållbar matproduktion över tid. Vidare pekar ambitionen om att inkludera ekologiska värden i beslutsfattandet på en förståelse av att även mer-än-mänskliga aktörer, såsom mikroorganismer och pollinatörer, betraktas som viktiga medskapare av platsen. Genom en förskjutning bort från enbart ett antropocentriskt perspektiv, ses tillämpningen av cirkulära och ekologiska odlingsmetoder som ett sätt att aktivt gynna fler arter. Som Maller (2021) beskriver, bidrar detta till att skapa förutsättningar för att stödja ett system där såväl människor, djur och växter är ömsesidigt beroende av varandra.

Kunskapsspridning

Enligt föreningens ändamål, i *Stadgar för Odlingsnätverket Seved Ideell förening* finns fortsättningsvis en uttalad ambition om att främja möjligheter för kunskapsdelning och erfarenhetsutbyte om ekologiskt och socialt hållbara odlingsmetoder i, eller i anslutning till stadsmiljöer. I *Verksamhetsplan och budget 2026* uppges att gemenskapsodlingen fungerar som en öppen mötesplats där människor, genom odling, ges möjlighet att träffas, odla tillsammans och på så vis dela egna kunskaper och erfarenheter. Det uppges vidare att alla individer, oavsett tidigare erfarenheter, är välkomna att delta under odlingsaktiviteterna och att det därmed finns en ambition om att stärka lokalt engagemang, gemenskap och delaktighet i området. Inom föreningen eftersträvas att särskilt bidra med ökad kunskap om matproduktion i staden, stärka det lokala matsystemet och skapa chanser för människor att kunna odla på egen hand (Odlingsnätverket Seved, 2026). I enlighet med ändamålet om att främja kunskaps- och erfarenhetsspridning beskriver flera medlemmar en vilja om att kunna nå ut till fler grupper än endast medlemmar, med syfte att öka kunskapen om hållbar stadsodling och visa på fördelarna och möjligheterna med att odla närproducerad mat i staden. En styrelsemedlem upplyser om detta genom att förklara:

Vi vill bli mer delaktiga genom att bjuda in fler individer, inte bara medlemmar. Vi vill hålla kurser i småskalig odling och kunna berätta om vad vi gör, men också ha filmvisning om odling. Vi planerar därför att bjuda in fler personer till kurser och workshops inom just hållbar odling i stadsmiljöer. – *Styrelsemedlem, Odlingsnätverket Seved*

Betoningen på kunskapsspridning tolkas som ett viktigt ändamål inom verksamheten och ses i enlighet med Ward m.fl (2022) som en metod för lärande men också som ett sätt att främja sociala värden och platskänsla. Genom att möjliggöra för kunskapsspridning, inom verksamheten och mellan medlemmar, skapas förutsättningar för deltagare att aktivt bidra till att forma platsen, stärka sociala relationer och i längden bidra till en kollektiv stolthet över odlingslandskapet som skapats gemensamt. Det skulle således kunna stärka relationen till odlingen, de arter som vistas där och maten som produceras.

Anpassning efter säsong och klimat

Utifrån insamlat intervjumaterial framgår vidare att det, genom beslut som rör verksamheten och de tillämpade odlingsmetoderna, finns en strävan efter att anpassas till naturens rytmer och tidsskalor, men också till förändrade klimat- och väderförhållanden. En styrelsemedlem belyser möjligheten att bedriva odling året runt och betonar att odlingssäsongen inte bör begränsas till sommarhalvåret. Genom att medvetet anpassa grödorna utefter säsongsmässiga förutsättningar, kan odlingssäsongen utvidgas till att även omfatta höst och tidig vinter. På så vis påpekas att odlingssäsongen kan förlängas, vilket lyfts som en strategisk satsning och något som föreningen avser att vidareutveckla framöver (Personlig kommunikation, 17 mars). Vikten av att också kunna anpassas till både lokala och globala klimat- och väderförändringar uppmärksammas av flera styrelsemedlemmar. Att exempelvis anpassa grödor efter varmare temperaturer och torrare väderförhållanden bedöms vara en viktig aspekt för att kunna främja långsiktiga, hållbara odlingsmöjligheter utifrån ett föränderligt klimat. Det är något som verksamheten antas reflektera över men som förväntas bli allt mer centralt i takt med att klimatet blir varmare (Personlig kommunikation, 23 mars). En av styrelsemedlemmarna förmedlar också en oro om den framtida vattentillgången som riskerar att begränsas till följd av minskad lokal nederbörd, vilket skulle kunna leda till restriktioner eller bevattningsförbud. Det understryks ett behov av att i god tid planera och anpassa verksamheten utifrån ett sådant faktum, vilket skulle innebära såväl praktiska åtgärder som behov av samverkan med externa aktörer:

Vi pratade om anpassning till ett förändrat klimat på årsmötet, och att vi måste börja titta på vattentillgången. Det är bra att vi pratar om det nu så att vi kan be MKB om att hjälpa till. Det finns ju jättelika, jag vet inte om det är en kubik eller två kubikmeter stora vattenbehållare som vi kanske får inrätta här. [...] Vi hoppas att det verkligen kommer att regna ordentligt men om det skulle bli ransonering, kommer det krävas mycket jobb för det behövs ju mycket vatten här. Vi borde egentligen ha en kommunikation med MKB om hur de ser på det redan nu. Det här låga vattenståndet och hotet om ransonering har ju

aldrig inträffat tidigare, vad jag vet i alla fall, så det blir ju nya lösningar. – Styrelsemedlem, Odlingsnätverket Seved

Genom att anpassa såväl verksamheten som sättet att odla på, dels genom att förlänga odlingssäsongen och dels genom att proaktivt planera för klimatrelaterade utmaningar, visar på en anpassningsförmåga utifrån naturens rytmer, tidsskalor och ett föränderligt klimat. Frågan om den framtida vattentillgången och faktumet att redan nu behöva samverka med MKB i frågan, speglar det som Asikainen & Jokinen (2009) förklarar som adaptiva och samarbetsinriktade förvaltningsstrategier. Ett sådant förhållningssätt anses vara viktigt för att kunna upprätthålla en långsiktig förvaltning av platsen. Det tycks däremot inte vara givet om, när, eller i vilken utsträckning, samarbetet kring denna fråga kommer att aktualiseras i praktiken. Att frågan ändå diskuteras internt och att det finns en uttalad medvetenhet om behovet av framtida anpassningar, indikerar att styrningsformen har potential att utveckla ett adaptivt och flexibelt förhållningssätt. För att anpassningsstrategier ska kunna implementeras i praktiken, förutsätts dock i detta sammanhang externt stöd och fungerande samverkan med utomstående parter som kan bidra med nödvändiga resurser.

Delaktighet, samverkan och finansiering

Fortsatt beskrivs i 2025 Verksamhetsberättelse Odlingsnätverket Seved att föreningen i slutet av år 2025 hade 42 stycken medlemmar men antalet personer som inte uppges vara formella medlemmar bedöms också bli fler i samband med odlingsträffar och andra aktiviteter. I dokumentet beskrivs odlingsplatsen som en lågtröskelverksamhet där deltagandet är öppet, inkluderande och tillgängligt för alla som är intresserade. Däremot anges att det finns en ambition om att medlemmar bör delta vid minst tre odlingsträffar per säsong för att få ha kvar sin odlingslott och kunna bidra till gemenskapen, samt föreningens gemensamma ansvarstagande. En styrelsemedlem belyser däremot att det har funnits utmaningar med att uppfylla detta krav och att föreningen framöver måste få fler människor att engagera sig i verksamheten, i större utsträckning (Personlig kommunikation, 23 mars).

Enligt Stadgar för Odlingsnätverket Seved Ideell förening har vem som helst möjlighet att ansöka om medlemskap i föreningen, förutsatt att organisationens stadgar och beslut följs samt att var och en bidrar till förverkligandet av verksamhetens ändamål. Organisationens högsta beslutande organ är årsmötet, dit medlemmar kallas för att medverka i beslutsfattande och ställningstaganden i frågor som rör verksamhetens utveckling och framtid. En styrelsemedlem förklarar att årsmötet bland annat innefattar val av ny styrelse, men ses också som ett tillfälle att informera om styrelsens arbete, samt om verksamhetsplaner och budget. Vid årsmötet har

samtliga medlemmar chans att lägga fram förslag på förändringar som exempelvis rör ändringar av verksamhetens stadgar. Det poängteras däremot att förslag på förändringar också kan göras vid andra tillfällen under året, exempelvis gällande olika inköp eller om vilka typer av bidrag som ska ansökas om. Vid dessa tillfällen är det styrelsen som slutligen avgör om det är ekonomiskt möjligt och då fattar beslut. Med tanke på att samtliga styrelsemedlemmar är framvalda av föreningens medlemmar och därigenom anses representera medlemmarnas röst, bedöms verksamheten i huvudsak bedrivas genom en bottom-up-baserad styrningsform (Personlig kommunikation, 17 mars). I *2025 Verksamhetsberättelse Odlingsnätverket Seved* framkommer att den nuvarande styrelsen består av totalt 15 personer, inklusive ordförande och vice ordförande, kassör, sekreterare, ledamot, medlemsansvarig, samt odlarträffsansvarig. Utöver dessa ingår även tre stycken adjungerade i styrelsen, vilka är tillfälligt invalda tack vare deras expertis men saknar rösträtt. Därutöver inräknas också två suppleanter som är ställföreträdare för ordinarie ledamot, samt två representanter inom valberedningen och en revisor.

Verksamhetens styrningsstruktur verkar möjliggöra en relativt hög grad av deltagarinflytande, med möjlighet att både påverka mer formella men också spontana beslut. Genom en förhållandevis öppen verksamhet kan det skapas goda förutsättningar för inkludering och deltagande inom föreningen, vilket (Mercado m.fl., 2024) menar är en viktig förutsättning för att stärka relationen mellan deltagare och odlingslandskapet. Samtidigt tycks det ibland finnas utmaningar med att uppnå en kontinuerlig medverkan i praktiken då kravet för deltagande under odlingsträffarna inte alltid uppnås. Odlingsnätverket verkar ha åstadkommit strukturer som delvis främjar deltagandeprocesser, ett gemensamt ansvarstagande och därigenom en platsanknytning. Som Gopalakrishnan & Chong (2020) påpekar, utgör däremot det gemensamma ansvarstagandet en central aspekt för att upprätthålla platsens funktion över tid, vilket kan ses som en utmaning i de fall där deltagandet tenderar att vara oregelbundet och tillfälligt.

I *Stadgar för Odlingsnätverket Seved Ideell förening* framgår, enligt ändamålen, även en ambition om att utveckla samarbeten med nätverk, grupper, organisationer, myndigheter och företag som upplåter mark, bidrar med ekonomiska medel eller på andra vis strävar efter att skapa hållbarhet i samklang med naturen. För att kunna söka finansiella bidrag och därmed eftersträva en långsiktig hållbar ekonomi framgår i *Verksamhetsplan och budget 2026* att odlingsnätverket samarbetar med bland annat MKB, Malmö förskönings- och planteringsförening, Ernst Kruses fond och Länsstyrelsen. Från externa aktörer som dessa, kan föreningen tilldelas projektmedel för att kunna genomföra avtalade projekt och satsningar som

skiljer sig från ordinarie verksamhet. En medlem i styrelsen uttrycker dock en förhoppning om att det nationella intresset för odling och hushållning ska öka i samband med att klimatförändringar och olika kriser tilltar. På så vis hoppas verksamheten kunna få större bidrag framöver, något som i längden tros kunna vara uppskattat även av utomstående grupper, aktörer och intressenter (Personlig kommunikation, 24 april). Vidare utgör MKB fastighetsägare och äger därmed marken som odlingsnätverket förvaltar. I nuläget beskriver flera medlemmar att relationen med fastighetsägaren är god, där samarbetet mestadels verkar fungera. MKB bidrar bland annat med ekologisk jord, gödsel och fika, samt kan hjälpa till att reglera mängden kompost i trädgården (Personlig kommunikation, 27 mars). En styrelsemedlem påpekar däremot att de ekonomiska resurserna som tilldelas av MKB varierar från år till år och är från och till ganska begränsad:

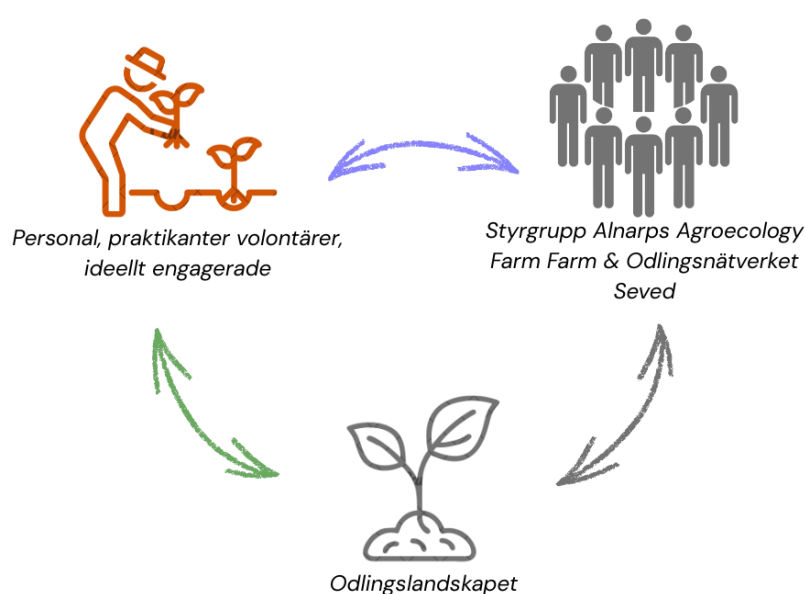
Finansieringen från MKB varierar från år till år beroende på hur mycket deras resurser räcker till och hur mycket de får tilldelat men också hur mycket de själva måste betala för andra saker. Vissa år är det väldigt snålt, andra år kan vi få lite mer. De ger oss i alla fall olika saker, exempelvis jord och gödsel, någon maskin kanske. Nu betalar de också för fika tror jag men det är inga stora utgifter. – *Styrelsemedlem, Odlingsnätverket Seved*

Utöver projektbidrag och finansiellt stöd från MKB, beskrivs i *2025 Verksamhetsberättelse Odlingsnätverket Seved* att föreningens medlemsavgifter utgör ett viktigt ekonomiskt medel för verksamheten. Medlemsavgiften uppgår i nuläget till 300 kronor per odlingslott, där verksamheten i dagsläget omfattar 39 stycken odlingslotter.

I linje med Dempsey & Burton (2012) kan det konstateras att verksamhetens och platsens långsiktiga funktion och förvaltning i hög grad är beroende av icke-materiella dimensioner av platsbevarande. Externa finansiella medel och samverkan med utomstående aktörer utgör viktiga resurser och praktiskt stöd för att stödja föreningens utveckling. Samarbetet med MKB bedöms vara särskilt betydelsefullt men samtidigt präglas det av en viss osäkerhet då tillgången till resurser kan variera och vara svår att förutse. Som beskrivs av Mattijssen m.fl (2017) kan lokala initiativ starkt påverkas av faktorer som förekommer utanför deras direkta kontroll. I det här sammanhanget verkar skiftande ekonomiska förutsättningar, samt olika prioriteringar och beslut hos MKB ha en direkt påverkan på de resurser som tilldelas odlingverksamheten. Föreningens långsiktiga utveckling och varaktighet anses därmed vara tämligen beroende av externa faktorer, vilket innebär att icke-materiella dimensioner av platsbevarande är minst lika viktiga som fysiska insatser på platsen.

4.2 Gemenskapsdimensionen och dess relationer inom NBT

Baserat på de intervjuer som genomförts på taktisk och operativ nivå, redogör och analyserar vi nedan resultatet som berör relationerna för gemenskapsdimensionen (Se figur 4). Här speglas de förhållanden som i verkligheten anses pågå inom verksamheten och på odlingsplatsen. Inom relationen *gemenskap-styrning* beaktas perspektiv som tillgänglighet, flexibilitet och öppenhet inom verksamheten, samt hur kunskapsspridning verkar i praktiken. För relationen *gemenskap-odlingslandskap* beaktas de faktorer som handlar om människors relation till platsen, samt de arter och organismer som befinner sig där.

Figur 4: Gemenskapsdimensionen, inklusive relationen *gemenskap-styrstruktur* och relationen *gemenskap-odlingslandskap* som analyseras nedan. (Idun Eklind och Julia Eklund (2026) anpassad från Mercado & Randrup (2024).

Tillgänglighet och delaktighet

Av det insamlade intervjumaterialet framgår att båda odlingsverksamheterna präglas av en förhållandevis öppen och tillgänglig inställning till deltagande i verksamheten. Medlemmarna och volontärerna har möjlighet att själva bestämma i vilken grad de vill engagera sig i arbetet, samt vilka uppgifter som de tar sig an på platsen. I Seved belyser flertalet medlemmar att arbetsfördelningen under odlingsträffarna, det vill säga de tillfällen då medlemmarna tillsammans tar hand om platsens allmänna ytor och rabatter, struktureras någorlunda fritt. Utifrån en angiven lista över det som ska göras, bestämmer ofta var och en sitt eget ansvarsområde, men detta kan också bytas mellan medlemmarna vid behov (Personlig kommunikation, 31 mars). Exempelvis anger en medlem att personen av eget intresse ansvarar

för att kompostsystemet ska fungera på platsen och för att andra medlemmar ska förstå hur det fungerar:

Jag brukar vara ansvarig för komposten för jag tycker det är kul med kompost och att försöka få den att rulla igång. Det är också en utmaning att alla ska förstå hur en kompost funkar då det ju är många som deltar i odlingsverksamheten. Jag tycker det är intressant att kunna skapa någon typ av rullans med material och att sedan kunna använda komposten på våra bäddar. På så vis har vi ett slutet system så gott det går – *Medlem, Odlingssnätverket Seved*

På Alnarp's Agroecology Farm anges av flera volontärer att arbetsansvaret och kraven för att delta i verksamheten bedöms vara flexibelt. Enligt en styrelsemedlem framgår att det inom volontärgruppen finns flera nivåer av engagemang, där volontärerna ges möjlighet att delta när och i vilken utsträckning de själva önskar. Genom information via olika kommunikationskanaler, informeras deltagarna kontinuerligt om vilken tid och plats som är aktuell för de gemensamma träffarna. Utifrån den informationen kan volontärerna bidra på den nivå de själva vill. Vidare uppges att det också finns deltagare som är mer engagerade, vilka tar sig an större projekt efter eget intresse. Exempelvis kan någon som älskar att snickra, ansvara för olika byggprojekt på platsen. Det finns då möjlighet att själv föreslå idéer om vad som kan göras på gården. Utifrån en bestämd budget ges därefter eget ansvar för att genomföra projektet, vilket i de flesta fall brukar fungera väldigt bra (Personlig kommunikation, 19 mars). Det öppna och flexibla förhållningssättet kan samtidigt uppfattas som ostrukturerat och bidra till otydligheter om verksamhetens idé och struktur. Det påpekar en volontär genom att förklara:

Jag tyckte det var lite svårt att i början förstå vad det var för typ av initiativ. Jag hade ganska svårt att läsa av för det var väldigt ostrukturerat. Då kom jag dit och förstod inte riktigt vad som var förväntat av mig och hur mycket man skulle göra. Men sen när man har kommit hit några gånger blir det enklare. Man måste gå fram och fråga vad man ska hjälpa till med. – *Volontär, Alnarp's Agroecology Farm*

Graden av flexibilitet och frihet inom båda fallen pekar på en form av responsiv styrningsstruktur där arbetssysslor till stor del genomförs och formas utifrån eget intresse, engagemang och behov på platsen. I motsats till en mer strikt planering med fasta roller går det flexibla förhållningssättet, i större utsträckning, i linje med Asikainen & Jokinen (2009) som menar att förvaltning bör anpassas till långsiktiga och föränderliga processer, snarare än att styras av förutbestämda planer och roller. Flexibiliteten kan därmed ses som fördelaktig för att enklare kunna anpassa sättet att förhålla sig till naturens dynamiska processer, vilket går i enlighet med ett naturbaserat tänkande (Mercado m.fl., 2024). Att själv kunna anpassa vad,

samt i vilken utsträckning, man vill delta kan vidare ses som förmånligt för att främja verksamhetens långsiktiga varaktighet. På så sätt ges individer bättre förutsättningar att anpassa sitt deltagande utifrån egna förutsättningar och därigenom medverka mer långsiktigt. I sin tur skapar det goda villkor för verksamheternas varaktighet framåt. Friheten i sättet att arbeta på innebär samtidigt att det krävs ett högt förtroende till att människor engagerar sig i tillräckligt stor utsträckning, samt förstår sin roll i verksamheten. Om detta upplevs som svårt, skulle det istället kunna hämma ett långsiktigt deltagande vilket är centralt för att kunna bygga relationer till såväl platsen och odlingen som till människorna runt omkring (Truong m.fl., 2022; Ward m.fl., 2022).

Vidare framgår vissa skillnader mellan odlingsverksamheterna avseende dess inriktning mot olika målgrupper. I Seved uppges att vem som helst är välkommen och att föreningen riktar sig till fler grupper än endast medlemmar. Även om en majoritet av medlemmarna bor i närheten av platsen, finns det inga krav på att du behöver vara bosatt i Seved för att kunna delta i föreningen. En styrelsemedlem belyser att verksamheten strävar efter att bli mer inkluderande och menar att kostnaderna för medlemskap kan hållas nere då styrelsen söker andra ekonomiska bidrag. Genom att betala ett medlemskap på 300 kronor, tilldelas medlemmarna jord, fröer, krukor, förodlingsmöjligheter och olika aktiviteter som arrangeras av styrelsen. På så vis finns en strävan efter att fler ska kunna ha råd att odla via odlingsnätverket (personlig kommunikation, 17 mars). På Alnarp's Agroecology Farm framgår att verksamheten utgör en ungdomsledd och studentdriven organisation, där styrgruppen till stor del består av en yngre målgrupp som tidigare tagit examen på SLU. Enligt en styrelsemedlem består också volontärerna huvudsakligen av studenter, där de flesta studerar på SLU eller är utbytesstudenter via Erasmus+. Samtidigt anges att verksamheten inte är inriktad mot en viss åldersgrupp, utan ska vara tillgänglig för alla (Personlig kommunikation, 19 mars).

Utifrån intervjumaterialet framgår att organisationerna styrs av, och riktar sina verksamheter till olika målgrupper, där verksamheten i Seved i större utsträckning omfattas av människor som är bosatta i området, medan AAF snarare är inriktad mot unga vuxna och studenter. Trots att det inom Alnarps Agroekologiska Farm finns en uttalad ambition om att inte vara inriktad mot en viss målgrupp ser det annorlunda ut i praktiken. Den förhållandevis homogena gruppen, som till största del består av yngre personer, kan dock bidra med goda förutsättningar för att stärka såväl materiella som icke-materiella aspekter av platsbevarande i enlighet med Dempsey & Burton (2012) och Ward m.fl (2022). Med liknande livssituationer, i avseende ålder och utbildningsgrad kan sociala dimensioner av platsbevarande på ett enklare sätt stärkas,

exempelvis relationerna mellan människorna som vistas på platsen men också känslor som på andra sätt är förankrade till platsen.

Ett materiellt upprätthållande av platsen kan främjas av att många deltagare, genom sina studier, har en förståelse för hållbar matproduktion och därtill långsiktig förvaltning av odlingslandskapet, eller ett intresse av att utveckla sådan kunskap. På så vis kan metoder och praktiker som gynnar jordhälsa och ekologiska värden enklare utvecklas. Samtidigt kan grupper av människor som befinner sig i liknande ålder och livssituation innebära utmaningar för ett långsiktigt platsbevarande. Eftersom unga, i synnerhet studenter, ofta befinner sig i en tillfällig livsfas där de så småningom flyttar vidare, riskerar både deras engagemang och kunskap att gå förlorade. Därför krävs således strategier för att säkerställa regelbunden kunskapsöverföring till nya deltagare över tid.

Vidare, i Seved finns en uttalad ambition om att verksamheten ska vara öppen för alla, vilket eftersträvas genom att sänka trösklarna för deltagandet i form av att försöka hålla nere medlemskostnaderna. Genom att tillgängliggöra odlingsplatsen kan återkommande interaktion och kontakt med odlingslandskapet främjas, vilket enligt både Mercado m.fl (2024) och Miller (2005) anses vara en avgörande faktor för att motverka distansen mellan människa och natur och för att hitta nya sätt att relatera till naturen. På så vis skapas goda förutsättningar för att en långsiktig förvaltning av platsen kan stödjas. Samtidigt finns en uttalad utmaning med att uppnå ett starkt deltagande under de gemensamma odlingsträffarna. Kanske kan det bero på att kraven på antalet närvarotillfällen på olika sätt krockar med deltagarnas övriga förpliktelser i vardagen och inte alltid kan prioriteras då verksamheten drivs ideellt, vilket kan försvåra det kontinuerliga engagemanget.

Kunskapsdelning i praktiken

Vidare kan det konstateras att det på olika vis skapas initiativ för att i praktiken stödja kunskapsdelning och erfarenhetsutbyte inom båda odlingsverksamheterna. Vid Odlningsnätverket Seved anses odlingsträffarna och fröbytdagarna utgöra viktiga tillfällen där kunskap mellan medlemmarna delas. En styrelsemedlem påpekar att det vid dessa tillfällen finns möjlighet att diskutera med andra medlemmar som redan har odlat vissa grödor eller använt specifika fröer, och på så vis ta del av deras tidigare erfarenheter av att odla på ett visst sätt. Vidare framhålls att en medlem också tagit del av en utbildning inom ekologisk odling och därefter kunnat dela den informationen till andra intresserade inom verksamheten, i syfte att

sprida kunskap om hållbara odlingsmetoder (Personlig kommunikation, 21 april). Vidare belyser en styrelsemedlem betydelsen av att också beakta den interna kunskapsbildningen inom styrgruppen. Det lyfts vissa utmaningar med att upprätthålla rutiner vid de tillfällen då styrelsemedlemmarna bytts ut. När styrelsens sammansättning förändras, tar det ofta tid innan systemet kommer igång igen. En viktig funktion anses därför vara att kunna förmedla den information som krävs för att kunna driva verksamheten vidare och inte förlora viktiga insikter längs vägen. Huruvida detta upprätthålls antas bero på hur många som är aktiva inom föreningen och hur mycket kunskap de besitter. I nuläget framkommer det att odlingsnätverket omfattar flertalet personer med relevanta utbildningsbakgrunder och med ett uttalat intresse för odling, vilket bidrar till ett ökat engagemang för föreningens fortsatta utveckling (Personlig kommunikation, 21 april).

På Alnarp's Agroecology Farm framkommer enligt en styrelsemedlem, att odlingsverksamheten är strukturerad utefter ett system som kallas för sociokrati. Det innebär att organisationen är fördelad i grupper som omfattar olika kompetensområden, däribland ekologi-teamet, ekonomi-teamet och det sociala teamet. Varje grupp består av en ledare som ofta är anställd och har större erfarenhet av att arbeta på farmen. Ledarna är ansvariga för att sprida kunskap mellan de olika teamen. På så vis framträder en form av kunskapshierarki, där den som leder ansvarar för att säkerställa att de beslut som fattas är ändamålsenliga för gruppen, odlingen och organisationen (Personlig kommunikation, 19 mars). En annan styrelsemedlem belyser hur de inom verksamheten gör för att ständigt sträva efter att öka kunskapen om odling bland samtliga deltagare, genom att förklara:

There are some people that have more knowledge about how this farm specifically has to work and those are usually the employees. The employees share [knowledge] to the board and the board and the employees, they share to all the volunteers. So we're basically trying to just create more and more skilled people. [...] It's a big sharing all the time and it goes back and forth. - *Styrelsemedlem och anställd, Alnarp's Agroecology Farm*

Inom båda odlingsverksamheterna framstår kunskapsöverföring som en central process att sträva efter. På Odlingsnätverket Seved framträder däremot kunskapsdelningen i större utsträckning som spontan och möjliggörs främst under tillfällen som odlingsträffar och fröbytdagar. Dessa tillfällen kan å ena sidan ses som återkommande situationer där erfarenhetsutbyte stöds, vilket enligt Mercado m.fl (2024) anses vara viktigt för att närma sig naturen och därmed skapa en starkare relation till odlingslandskapet och de arter som vistas där. Å andra sidan kan det tolkas som att kunskapsdelningen i stor utsträckning blir beroende

av individernas egna initiativ och engagemang, snarare än utifrån strukturerade former. Med hänsyn till de utmaningar som lyfts om att hitta sätt att överföra kunskap och information internt, kan det således finnas behov av att hitta tydligare rutiner för hur denna information kan överföras när styrelsens uppsättning förändras. I linje med Gopalakrishnan & Chong (2020) kan det ses som en icke-materiell dimension av platsbevarande där aspekter som styrning och organisering också spelar en viktig roll för att upprätthålla en långsiktig förvaltning av platsen. På AAF möjliggörs delning av kunskap mer strukturerat, där organiseringen i team skapar en systematisk spridning av kunskap mellan verksamhetens olika grupper. Samtidigt innebär en mer hierarkisk struktur, där vissa aktörer har större ansvar för kunskapsöverföring och inflytande över beslut, en potentiell risk för att begränsa deltagardrivna lärandeprocesser.

Att lära av odlingslandskapet

Utifrån intervjumaterialet framgår att flera av deltagarna inom respektive odlingsnätverk har tidigare erfarenheter av eller relation till odling och växter, antingen genom studier eller via arbetserfarenheter. Samtidigt framkommer att många personer inte hade någon större anknytning till odling innan de började engagera sig vid odlingsverksamheterna. Inom båda fallen förekommer exempel där människor beskriver att de sökt sig till odlingsföreningarna tack vare en drivkraft om att praktiskt kunna påverka och förändra klimatläget eller det konventionella livsmedelssystemet. På Odlingsnätverket Seved beskriver en av medlemmarna hur personen från början var verksam inom en helt annan bransch, men insåg betydelsen av att arbeta med något som betraktades som mer meningsfullt och förankrat i naturen, biologisk mångfald och hållbara matsystem (Personlig kommunikation, 27 april). En styrelsemedlem på Alnarp's farm belyser att möjligheten till handlingskraft, mening och hopp var bidragande drivkrafter till att bli verksam på gården och beskriver följande:

I have gone through a lot of education. My environmental sciences bachelor's was basically climate change and how it's going to be shitty. My masters was basically about how the conventional [food] system is broken and that we need to do it better. But I didn't really get an answer on how and at some point I felt like... I need to walk the talk. I cannot just talk all the time but I also need to walk it and for me I think the biggest [reason for participating] is maybe the third; agency, purpose and the last one is hope because I feel like there's a lot of dystopia around us in the world and it's very hard. I'm in need of an alternative and that would be a utopia. I feel like that is something that we're actively building on the farm and we also communicate it as such. – Styrelsemedlem och anställd, Alnarp's Agroecology Farm

Genom att vidare utgöra en del av odlingsverksamheterna och därtill regelbundet kunna spendera tid på dessa platser, framgår att kunskapen om, och relationen till platserna och

odlingslandskapen stärks bland deltagarna. I Seved påpekar en av styrelsemedlemmarna att de som odlar och förvaltar platsen också ökar kunskaperna om hur maten produceras, vilket bidrar till att skapa en annan relation till mat i relation till det konventionella jordbrukssystemet (Personlig kommunikation, 17 mars). En medlem framhåller värdet av arbeta i jorden, att få så frön och därefter se de växa. Om grödorna under vissa säsonger inte lyckas gro fullt ut, ses det som en möjlighet att kunna lära sig mer om växterna och vad de kräver för att må bra. Som nybörjare beskriver medlemmen att de sociala värdena är viktiga för att få stöd, kunskap och självförtroende inom trädgårdsodling, genom att lära av hur andra odlar. Med en okomplicerad inställning och syn på odling framhålls vidare att det är relativt enkelt och möjligt att uppnå någon form av skörd:

Jag ser ett värde i att påta i jorden, att få sätta frön och få se dem växa. Att se om det funkar eller inte, olika säsonger fungerar olika bra. Jag försöker lära mig mer om växterna och vad de behöver. [...] Jag får så många tips från andra här. Eftersom jag inte är så van vid att odla så har de också gett mig stöd som jag i längden får mer självförtroende av. Jag hör hur de gör och då gör jag likadant. Det händer också att jag bara slänger ut lite frön och ser vad det blir med en inställning om att det inte måste bli något. [...] Min syn på odling har nog bidragit till att det är lättare än vad jag trodde det skulle vara och att det inte behöver bli något storslaget. Även om det blev något som jag inte hade tänkt, exempelvis något ogräs, så kan jag säkert ändå äta eller ta del av det. -
Medlem, Odlingsnätverket Seved

På AAF beskriver också flertalet medlemmar att de har lärt sig om verksamheten och det arbete som görs, genom att spendera tid på platsen och helt enkelt delta i de sysslor som genomförs. En styrelsemedlem beskriver att, genom att spendera tid på gården har en mycket djupare förståelse för naturens processer och funktioner åstadkommit, exempelvis om vad markhälsa och ekosystemtjänster har för betydelse i praktiken. Vidare framgår att möjligheten att få praktisk färdighet på detta vis ses som ganska unikt. I förhållande till att endast känna, tänka och titta på odlingslandskapet, uppnås en djupare koppling till platsen genom att praktiskt arbeta i jorden. På så vis skapas en koppling *med* marken snarare än *till* marken (Personlig kommunikation, 20 mars).

Inom båda fallen framkommer att kunskap och lärande utvecklas genom att aktivt arbeta i jorden, observera växterna och pröva olika odlingsmetoder för att sedan utvärdera och lära av processen. Det överensstämmer med Asikainen & Jokinen (2009), om att kunskap ses som situationsbunden och är förankrad i de sammanhang och praktiker där den produceras och omsätts. Det konstateras att deltagarnas relation till odlingslandskapet fördjupas genom en

regelbunden kontakt med omgivningen via det praktiska arbetet. Att observera grödorna i syfte att förstå deras funktioner och behov för att nästa gång kunna förbättra deras förhållanden går i linje med Truong m.fl (2022) som menar att ökad kontakt med naturen och levande ting bidrar till större förståelse för människans beroende av naturens processer och ekologiska värden. Även om den praktiska kunskapsproduktionen framkommer i såväl Seved som på Alnarp, kan den ses som mer närvarande vid Alnarps farm då sådana diskussioner, i större utsträckning, utgör en del av ett större samtal inom verksamheten. I Seved synliggörs denna förståelse bland en del medlemmar men anses snarare vara en individuell insikt, än en kollektiv uppfattning.

Emotionell relation till odlingslandskapet

Under intervjuerna framgick även att flertalet deltagare inom båda verksamheterna utvecklar en form av emotionell relation till odlingsplatserna och de värden som finns där. Det regelbundna och i vissa fall dagliga arbetet i jorden, med växter, djur och mikrober, har visats bidra till en ömsesidig relation mellan människa och naturen vid odlingsytorna. På Odlingsnätverket Seved beskriver en av medlemmarna hur den tid som spenderats vid odlingsplatsen har varit avgörande för att återknyta relationen till odlingen. Personen beskriver det som att gå "back to the roots", tillbaka dit våra gener härstammar från (Personlig kommunikation, 27 mars). En annan medlem beskriver platsen och naturen som enkel, icke-perfekt och stimulerande, vilket bidrar med känslor som lugn, rikedom, självförtroende, respekt och stolthet gentemot odlingsplatsen och dess värden:

Jag upplever ro i sinnet. Allt behöver inte vara perfekt, det som uppstår, det uppstår. Naturen är inte perfekt och det är väldigt skönt att vara runt den. Sen är det också stimulerande att man skapar någonting, man skapar något så stort känns det som. Man får något att växa, blomma och skörda som man kan äta. Då känner jag mig rik och får självförtroende, känner att jag kan överleva av mig själv. Jag värdesätter också växterna och maten mycket mer, med stor respekt. De ger mig stolthet, nästan som mina barn. Jag kan bli så rörd av det de ger oss; mat och medicin. Dessa örter har verkligen betytt mycket för mig, alltså jag faller ner på knä framför dem. De är väldigt nära hjärtat hos mig. – Medlem, Odlingsnätverket Seved

En styrelsemedlem belyser att de inom verksamheten vill behandla maten de odlar med den respekt som vi behandlar varandra och andra människor. Det framkommer en tacksamhet över platsen och lokalen de har till förfogande och för de möjligheter de bidrar med. Det handlar inte bara om möjligheten att odla inne i staden, utan också om att skapa ett mer levande landskap och stadskärna, samt för att förstå var det vi äter kommer ifrån (Personlig kommunikation, 17 mars).

Vid Alnarp's Agroecology Farm beskriver flera av deltagarna att de åstadkommit en koppling till de olika växter och arter som förekommer på platsen, genom att skapa vardagliga rutiner där tid ägnas åt att observera deras utveckling och för att förstå arternas olika behov (Personlig kommunikation, 19 mars). En styrelsemedlem förklarar hur gården och dess gemenskap skapar en känslomässig koppling till odlingen och det som produceras på platsen, där den omtanke som människorna ger till platsen, ges tillbaka genom maten som produceras, vilket ger energi till att fortsätta omhänderta platsen. I kontrast till storskaliga och konventionella jordbruk, anses människorna på gården arbeta mer närvarande med jorden och landskapet, vilket bidrar till en större stolthet över den mat som skapas:

Sometimes I describe it as... a little bit like a relationship, like a love relationship also. Because we care for the land and the land cares back for us. And it provides us with the food that we eat so that we have the power to go back to the land and work with the land. There's this very close connection all the time. It's very nice. [...] Because we are working the land with our own hands and we're working it every day, and we're with the land every day. The amount of time that we spend per square meter in comparison to conventional farming, that's like two different worlds, and so I have a very strong emotional connection to the piece of land, therefore I have a strong emotional connection to the vegetables that I grow, therefore I'm very proud of my vegetables. When they go to our customers and they see me and I'm proud of my vegetables, obviously they also feel better about it. I'm also not ashamed to say no, I don't want to sell my vegetables for cheap. They have a value and I'm proud of this value and therefore they have a price also. I think that is also a big part of, yeah, I think the emotional connection is what maybe is the biggest difference [in comparison to conventional farming]. - *Styrelsemedlem och anställd, Alnarp's Agroecology Farm*

Det praktiska arbetet framstår inte bara som en väg för att uppnå kunskapsutveckling, utan också som ett sätt att skapa en känslomässig relation och samband till platsen. Dessa hänseenden kan däremot bero av varandra, då en emotionell relation till odlingslandskapet bidrar till en starkare strävan och ambition om att värna om, och förvalta jorden och de ekologiska värden som platserna tillhandahåller. I relation till Dempsey & Burton (2012) kan det därmed konstateras att icke-fysiska dimensioner av platsbevarande, såsom en emotionell relation till platsen, bidrar till att stärka tillhandahållandet av materiellt platsbevarande i form av att långsiktigt värna om ekologiska värden och processer.

Sociala värden

Av intervjuerna konstateras också att odlingsverksamheterna inte enbart fungerar som rum för matproduktion eller odling, utan också som sociala mötesplatser där gemenskap, tillhörighet och relationer mellan människor skapas och utvecklas. På Odlingsnätverket Seved konstateras

att aktiviteter som odlingsträffar och skördefest ses som viktiga tillfällen då alla i föreningen träffas för att sköta om platsen tillsammans. Det framgår även att eftersom odlingsplatsen är belägen centralt i området, uppstår många spontana möten där även utomstående personer stannar upp för att prata och betrakta platsen och odlingarna. En styrelsemedlem beskriver det enligt följande:

Under odlingsträffarna ges chans för oss alla att träffas, men också under skördefesten som vi har på hösten. Då samlas vi för att fira och äta det som vi har skördat. Det är också alltid trevligt när säsongen drar igång, för då blir det ändå ett häng här för alla som vill förodla. [...] Sedan är det många av oss som bor här i området men det är också många som kommer förbi från andra håll. Gräsmattan har formats som en stig för att alla väljer att gå vägen längs med odlingen. Även om man inte odlar med oss så är det en fin plats att gå förbi. Många stannar under sommarsäsongen och frågar oss vad vi gör för någonting. Då delar vi gärna med oss om vad vi gör. Vi har också många barn som bor i området och springer runt här, vi pratar också med dem och berättar om vad vi sysslar med just nu. – *Styrelsemedlem, Odlingsnätverket Seved*

En medlem uppmärksammar även utvecklingen som skett i området under senare år, från att det tidigare ofta uppstod konflikter och slagsmål mellan boende, till att läget blivit mer stabilt och trevligare. När kvinnor i området började odla vid platsen, ledde det till att barnen också kom dit för att hjälpa till. Det ledde i sin tur till att tidigare konflikter mellan boende ebbade ut i takt med att familjerna spenderade allt mer tid tillsammans genom odlingen (Personlig kommunikation, 31 mars).

Vidare belyses på Alnarp's Agroecology Farm att gemenskapen som uppstår på platsen är väldigt viktig och utgör en del av gårdens syfte, där människor ska kunna lära sig av varandra på olika sätt. En styrelsemedlem konstaterar också att gården och verksamheten är beroende av gemenskapen för att kunna fortskrida och utvecklas. Platsen och människorna sägs också bidra till en stark känsla av tillhörighet, där relationerna som uppstår upplevs som unika eftersom alla strävar efter, och arbetar för något gemensamt. På så vis uppstår också en annan typ av tillit till varandra (Personlig kommunikation, 20 mars). En av deltagarna beskriver hur hon upplever en koppling till farmen, så stark att hon flyttade tillbaka till Malmö efter att ha bott utomlands under en längre tid, vilket bland annat var på grund av gemenskapen på odlingsplatsen:

I moved to Germany for one year, and then I came back like one year ago, because I was just actually realizing how much I missed Sweden, but I also really missed this place, and I didn't want to just completely start from scratch in a new project, and I just really like this project, and the people here. [...] The project also played a role in that I feel connected

here to the area. The farm makes you meet a lot of people who then make you feel connected to the place again. - *Volontär, Alnarp's Agroecology Farm*

Utifrån intervjumaterialet kan det konstateras att odlingsverksamheterna på olika vis fyller ett större syfte än enbart självförsörjning och matproduktion, då platserna också har en funktion som social mötesplats. Specifikt för Odlingsnätverket Seved är att sociala värden verkar sträcka sig bortom enbart odlingsföreningen och dess gemenskap. Odlingsplatsens centrala lokalisering i området skapar möjlighet för mer spontana möten med förbipasserande och boende. Det tyder på att gemenskapsodlingen också bidrar till att skapa och främja öppna och inkluderande rum för vem som helst i området, vilket går i linje med att föreningens arbete upplevs ha förbättrat den sociala situationen i området. På AAF framträder de sociala värdena lite annorlunda, genom det gemensamma arbetet och förvaltningen av platsen som kontinuerligt pågår under stora delar av året. På så vis uppstår starka känslor av gemenskap, tillhörighet och tillit till andra människor, vilket till och med har inneburit att någon väljer att återvända till gemenskapen. Det kan därmed tolkas som att gemenskapen på platsen inte enbart ses som en effekt av samförvaltning, utan också som en viktig förutsättning för att människor ska vilja delta, vilket är centralt för att kunna fortsätta bedriva och utveckla gården långsiktigt.

Långsiktig förvaltning

Människors egen vilja och drivkraft, och sättet att skapa förankring till platserna, odlingslandskapen och människorna som befinner sig där, bidrar sammantaget till olika förhållningssätt för att långsiktigt kunna förvalta naturen och de ekologiska system som upprätthålls vid odlingsytorna. På Odlingsnätverket Seved framkommer olika tillvägagångssätt för att gynna en mångfald av arter, växter och mikrober. Dessa skiljer sig dels åt mellan medlemmarna som individuellt bestämmer hur de vill ordna och planera sin odlingslott, dels förekommer flera initiativ som bestämts kollektivt och berör de allmänna ytorna. En styrelsemedlem belyser bland annat den perenna trädgården som består av en kryddsamling, fruktträd och bärbuskar. Vidare framgår att verksamheten tidigare bedrivit Malmös troligtvis största växtvägg, där växter planterades för att främja den biologiska mångfalden. I nuläget är växtväggen däremot inte i bruk, men verksamheten planerar att delvis aktivera den igen under 2026. Under tiden fungerar väggen som insektshotell i syfte att stödja pollinatörer (Personlig kommunikation, 17 mars). Av en medlem framkommer att det ofta kryllar av insekter under vår- och sommarsäsongen men däremot påpekas att det tyvärr inte finns så mycket mask i jorden. Troligtvis beror det på att marken utgör äldre industrimark. Det framhålls därför en ambition om att försöka få igång detta ekosystem med exempelvis kompost (Personlig kommunikation, 27

mars). Angående de individuella odlingslotterna varierar odlingsmetoder och strategier för att gynna ekologiska värden. En styrelsemedlem uppmärksammar hur dennes odlingslott omfattar över 100 arter på 60 kvadratmeter. Vidare påpekas att personen till en början odlade många ätbara grödor som kräver mycket skötsel, men att det sedan övergick till perenner, buskar och träd som i stor utsträckning tar hand om sig själva. Odlingsytan beskrivs som en liten oas för insekter, djur, småvilt, fåglar och består även av en inhemsk växt som idag är fridlyst (Personlig kommunikation, 23 mars). En annan medlem beskriver hur personen alltid strävar efter att, i så liten utsträckning som möjligt, störa ekosystemet i jorden och försöka skydda och bevara jordens kvalitet och livet där under:

Det jag gör är att inte tillsätta något eller inte riva upp för mycket. Jag luftar jorden men försöker inte störa det. Om det växer brännässlor eller citronmeliss där så låter jag det vara för då gillar de att växa där. De växer där naturligt istället för att jag ska riva upp dem och flytta på dem, för då stör jag livet där i jorden. Jag försöker också lägga lite hö och strån över jorden då man helst inte ska ha bar jord för då störs den också. Att försöka göra ett litet täcke för dem, av löv eller någonting som skyddar och bevarar fukten brukar vara bra. Men det handlar mer om att inte göra saker än att göra saker om man säger så. - *Medlem, Odlingsnätverket Seved*

På AAF råder, i större utsträckning, kollektiva initiativ för att långsiktigt kunna förvalta platsens ekologiska system. En styrelsemedlem uppmärksammar exempelvis alla miljarder bakterier och mikrober som finns i jorden och menar att dessa både är fler i antal och även betydligt mycket viktigare än oss människor. Dessa arter kommer att finnas kvar när vi människor inte längre gör det, vilket framhäver betydelsen av att omhänderta dem så bra som möjligt (Personlig kommunikation, 20 mars). En annan styrelsemedlem uppmärksammar att verksamheten hela tiden strävar efter att lyssna till naturen och utifrån det anpassa farmens sätt att forma och förvalta odlingslandskapet:

We are the custodians of this land at the moment. We are taking up the responsibility to cultivate it, but that also means that we nurture back what we take out, try to enhance the natural cycles and work with it. Much more than actually taming it for example, and trying to listen to it in a way, if you can say it in that sense, like where does the water want to go? Where is it more depleted? You do need to react more to it than actually like trying to force it into shape. That works sometimes well, sometimes it doesn't. But I think as much as we grow this land I think it grows us as well in that sense. - *Styrelsemedlem och anställd, Alnarp's Agroecology Farm*

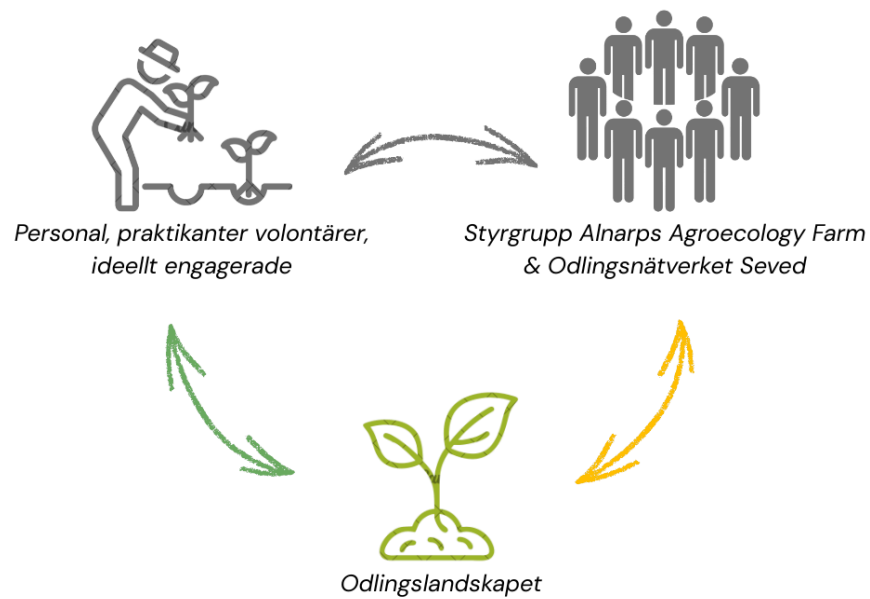
Den tredje styrelsemedlemmen pratar om jordhälsa som en typ av gemenskap som vi måste samarbeta med för att grödorna ska må bra och i sin tur också vi människor. Det påpekas på följande vis:

So the way that we think about soil health is we think of the soil to be our... It's also a community that we work with and this community also needs care work. If we care for the soil community, the soil community is going to care for the vegetables and the vegetables care for us. So when we think of soil health, it's like how do we make sure that the microbial community is as "happy" as it could be. [...] Soil health is essentially the core of what we do because we understand that if we want to farm in the future, we will be farming the soil. If the soil is not in a good condition, then it's not going to be supporting us. So if we now deplete the soil, we only cut off our own legs. Therefore, we could produce probably 50% more on the land but then we would take more than we can return, and therefore we don't do it. That's how we think about it. – *Styrelsemedlem och anställd, Alnarp's Agroecology Farm*

Sammantaget visar resultatet att förvaltningen inom båda odlingsverksamheterna bygger på relationella förhållningssätt till platsen och dess ekologiska värden. Genom människors praktiska deltagande, emotionella förankring till odlingslandskapen och de sociala gemenskaper som utvecklas där, samt genom kunskapsfrämjande praktiker, skapas goda förutsättningar för att utveckla strategier som stödjer platsbevarande. Det ses i sin tur som en viktig del av ett naturbaserat tänkande (Randrup m.fl., 2020). Samtidigt förekommer skillnader mellan verksamheterna. Odlingsnätverket Seved präglas i större utsträckning av individuella och mer varierande sätt att förvalta sina odlingslotter, medan Alnarp's Agroecology Farm kännetecknas av en tydligare kollektiv förståelse för hur platsen bör förvaltas och bevaras på lång sikt.

4.3 Odlingslandskapet och dess relationer inom NBT

Nedan presenteras och analyseras det resultat som har framkommit genom observationer vid respektive plats, vilket berör relationerna till odlingslandskapet i NBT-modellen (se figur 5). Perspektiv som presenteras för respektive fall är den fysiska och sociala tillgängligheten, de växter och odlingsmetoder som tillämpas samt de aktiviteter och sociala strukturer som formar odlingsplatserna.

Figur 5: Odlingslandskapet, inklusive relationen odlingslandskap-gemenskap och relationen odlingslandskap-styrningsstruktur som analyseras nedan. (Idun Eklund och Julia Eklund (2026) anpassad från Mercado & Randrup (2024).

Alnarps Agroecology Farm

Bild 3: Fotografi på blomsterrabatt vid Alnarps Agroecology Farm. Bild mottagen via e-post från AAF, som även gett godkännande för publicering. Fotograf: okänd.

Fysisk och social tillgänglighet

Alnarp's Agroecology Farm är beläget på adressen Mellangårdsvägen 2, knappt två kilometer från campus Alnarp. Ofta cyklar studenterna hit från Lund och Malmö, eller kombinerar en kortare cykeltur med kollektivtrafik (Personlig kommunikation, 20 mars; 26 mars). Gårdens lokalisering innebär att du aktivt behöver söka dig till platsen, då den inte bjuder in till spontana besök, och även om du känner till gemenskapsodlingen är det inte helt enkelt att ta sig dit om du inte har tillgång till bil. Eftersom en majoritet av de studenter som engagerar sig i gemenskapsodlingen kommer från andra länder än Sverige sker all kommunikation på engelska. Lördagar är den dag som alla custodians (volontärer) samlas på Alnarps gård. Trädgårdsarbetet pågår vanligtvis mellan klockan halv elva och fem, inklusive en gemensam uppvärmning och lunchrast. Under veckorna arbetar de deltidsanställda och eventuella praktikanter under tre dagar, från onsdag till fredag. Under onsdagar sker det administrativa arbetet, medan trädgårdsarbetet på gården är förlagt till torsdagar och fredagar. Voluntärerna har möjlighet att ansluta sig till arbetet även under dessa dagar. Alla arbetspass för veckan, samt ifall trädgårdsarbetet sker i växthuset på Campus Alnarp eller Mellangårdsvägen 2, annonseras via en gemensam gruppchatt på WhatsApp. Under vårt första besök på farmen blev vi nästan genast inbjudna till gruppchatten och via den kunde vi enkelt följa var studenterna befann sig någonstans, vilket underlättade för genomförandet av intervjuerna. Men ett besök på gården var också förutsättningen för att etablera en kontakt över huvud taget. Svar på de mejl som vi skickat till föreningen kom först efter vårt första besök, vilket vi upplevde som talande för gemenskapsodlingens tillgänglighet: Du behöver aktivt söka dig till platsen, men när du väl är där har du alla möjligheter att delta.

Bild 4: Fotografi över odlingslandskapet på Alnarp's Agroecology Farm. Bilden visar delar av produktionsträdgården och perenna planteringar. Eget fotografi: Idun Eklind.

Växter och odlingsmetoder

På farmen odlas en variation av ettåriga grönsaker i kombination med bärbuskar, jordgubbsplantor, rabarber, kryddor, blommor och äppelträd. Under intervjuerna kunde vi också observera hur studenterna arbetade med jorden. Ogräsrensning sker för hand, med hjälp av trädgårdsredskap. Jorden plöjs inte, utan luftas och luckras upp med hjälp av ett bredgrepp. På så vis förbereds bäddarna inför grönskasodling, utan att daggmaskarna och ekosystemet under jorden störs (Personlig kommunikation, 20 mars). Ekologiskt höns gödsel strös ut på bäddarna. Vi kunde även se att studenterna hade planterat pilträd i anslutning till rader av grönsaksodling (se bild 4), för att ge skydd mot väder och vind. Sammantaget upplevs odlingen att stödja pollinatörer och främja den biologiska mångfalden på platsen genom de odlingsmetoder som tillämpas. En ambition om att bevara platsen på lång sikt går att utläsa från det stora antalet fleråriga växter och träd som har planterats i odlingslandskapet.

Bild 5: Gemensamt odlingsarbete på farmen. På bilden syns hur deltagare arbetar i produktionsträdgården. Bild mottagen via e-post från AAF, som även gett godkännande för publicering. Fotograf: Mariana Forero.

Aktiviteter på platsen och sociala strukturer

Under besöken på Alnarps gård har vi kunnat se hur studenterna arbetar och strukturerar upp de gemensamma odlingsaktiviteterna. På en whiteboardtavla skrivs olika arbetsuppgifter upp, vilket område de faller under samt vilka som leder dem, vilket oftast är de deltidsanställda. Volontärerna får sedan bestämma vilken arbetsuppgift eller team som de skulle vilja ansluta sig till. Teamledaren förklarar sedan och visar praktiskt hur arbetsuppgiften genomförs. Om exempelvis förkultiverade grönsaker ska planteras ut i växtbäddarna visar ledaren hur plantorna ska läggas ut efter uppmätta avstånd, vilket trädgårdsverktyg som ska användas samt hur de bäst får ner grönsaksplantorna i jorden. Under trädgårdsarbetet sker också en spontan kunskapsdelning som studenterna kallar för "skill share". Det kan exempelvis vara att en fråga lyfts och besvaras inför hela arbetsteamet eller bara för att ge mer detaljerad information om det praktiska genomförandet. Vår upplevelse bekräftar den bild av farmen som volontärerna har gett oss: Om du vill komma hit och lära sig att odla utifrån agroekologiska principer, kan du verkligen det (Personlig kommunikation, 26 mars; 27 mars). På den agroekologiska gården finns det flera sociala strukturer i form av sittplatser där deltagare kan umgås och samlas för att äta lunch eller fika tillsammans. De har även ett utomhuskök där det är möjligt att grädda pizza i den egengjorda pizzaugnen. Studenterna har även ordnat ett litet uteklassrum för barn som kommer på besök till gården.

Odlingsnätverket Seved

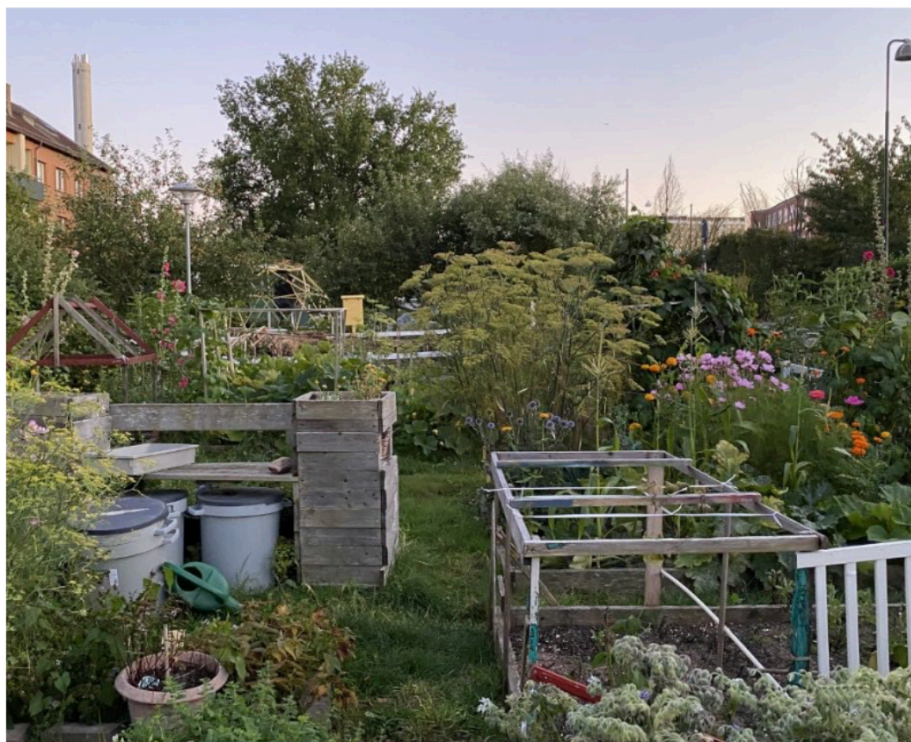

Bild 6: Den norra delen av odlingsplatsen på "Odlingsnätverket Seved. Bild mottagen via e-post från Odlingsnätverket Seved, som även gett godkännande för publicering. Fotograf: Rebecca Wiman.

Fysisk och social tillgänglighet

Odlingsnätverket Seved är beläget i bostadsområdet Seved i Malmö, på Rasmusgatan 3A. Det centrala läget gör gemenskapsodlingen enkel att besöka och en majoritet av de som odlar där bor också i närheten (Personlig kommunikation, 17 mars; 23 mars; 27 mars). Föreningens odlarträffar är de tillfällen då medlemmarna tillsammans träffas för att ta hand om de gemensamma ytorna. Även icke-medlemmar är välkomna att delta. All kommunikation sker på svenska, med undantag för engelska med enskilda medlemmar som inte är svensktalande. Datum för odlarträffarna bestäms under årsmötet och i år sker de var tredje söndag, med start från 26 april. Träffarna pågår mellan kl.14 och 17, där tid också avsätts för en gemensam fikastund. Övriga tider vistas medlemmarna i odlingen i den mån de känner för, antingen för att ta hand om den egna odlingslotten eller bara för att vara på platsen. Flera av medlemmarna berättade att de ofta tar med mat för att äta på gemenskapsodlingen eller bjuder in vänner för att umgås där (Personlig kommunikation, 21 april; 27 mars). Det är också vanligt att människor, som går förbi odlingen, stannar till för att prata och är nyfikna på de aktiviteter som sker på platsen. Vår upplevelse av platsens tillgänglighet är därför en känsla av spontanitet. Både när det gäller möjligheten att delta vid odlingsträffarna, och hur man får kännedom om gemenskapsodlingens existens.

Bild 7: På bilden visas en av odlingslotterna vid Odlingarnätverket Seved, som omfattar flera perenna växter. Eget fotografi: Idun Eklind.

Växter och odlingsmetoder

Eftersom medlemmarna i Odlingarnätverket Seved delvis odlar i enskilda lotter skiljer sig typen av grödor och växter som odlas på platsen mycket från varandra. En medlem satsar på perenna blomsterlökar och mångfald (se bild 8), en annan odlar ekologiska grönsaker som är dyra att köpa i mataffären och en tredje låter det som vill växa få växa (Personlig kommunikation, 23 mars; 21 april; 31 mars). I de gemensamma rabatterna och odlingsytorna växer bärbuskar, vinrankor, fruktträd och diverse kryddor i en kryddspiral. Tidigare år har det även odlats pollinatörsvänliga växter i en växtvägg längst fasaden på ett av bostadshusen. Nu är väggen omgjord till ett insektshotell. Det går tydligt att se hur pollinatörer gynnas av det som växer på odlingsplatsens gemensamma ytor, och i vissa av odlingslotterna. Odlingen i sig skapar också mångfald i det mer monotona stadslandskap som omger den. Det faktum att fleråriga växter och träd är planterade på platsen återspeglar också en vilja om att bevara odlingen långt in i framtiden.

Bild 8: På bilden visas den gula pergolan som utgör en social yta på Odlingarnätverket Seved. Bild hämtad från intagram Odlingarnatverket_seved_malmo, som även gett godkännande för publicering. Fotograf: Alexander Hylander.

Aktiviteter på platsen och sociala strukturer

Den 26 april besökte vi Seveds gemenskapsodling för att se hur en odlarträff kan gå till. Eftersom det är årets första tillfälle, går medlemmarna igenom de projekt som ska genomföras under säsongen, och som odlingsnätverket också har sökt projektpengar för. I år vill de särskilt satsa på att rusta upp det som kallas för "baren", vilket är två barliknande arbetsbänkar med pergola. Det är också där som fikat sedan dukas upp, under träffens sista timme. Förutom baren, och de sittbänkar som är byggda intill den, finns den numera gula pergolan som medlemmarna målade om förra året (se bild 9). Även den utgör en viktig social yta och besöks gärna av medlemmarna, men också av utomstående (Personlig kommunikation, 23 mars). Det finns både vanliga och upphöjda lotter på odlingsplatsen, där de senare är anpassade specifikt för äldre och rullstolsburna personer. Det är däremot inte de individuella odlingslotterna som medlemmarna tar hand om under odlingsträffen, utan det är de gemensamma ytorna som underhålls. En medlem klippte gräset, andra rensade ogräs i de gemensamma rabatterna. Arbetet tycktes inte organiseras efter någon fast struktur, utan medlemmarna åtog sig de arbetsuppgifter som de kände för eller så frågade de en av styrelsemedlemmarna om vad som skulle göras. Bristen på vissa trädgårdsredskap och maskiner begränsade även vilka arbetsuppgifter som är möjliga att genomföra. Därav upplevs möjligheten att delta i trädgårdsarbetet som mindre, i jämförelse med Alnarp's Agroekologiska Farm, och förutsätter att du som medlem har viss förkunskap om ogrärensning, komposthantering och om trädgårdsodling generellt.

5. Diskussion och slutsats

I följande avsnitt diskuteras uppsatsens resultat och centrala slutsatser i relation till teori och tidigare forskning. Inledningsvis besvaras uppsatsens forskningsfrågor. Därefter lyfts resultatet från föregående kapitel upp till en större skala och diskuteras utifrån ett systemperspektiv.

Frågor som beaktas är odlingsverksamheternas förmåga att tillämpa ett naturbaserat tänkande, fördelarna och utmaningarna med att använda NBT som ett teoretiskt ramverk samt andra metodologiska begränsningar. Därefter redogörs uppsatsens bidrag i relation till tidigare forskning och avslutningsvis presenteras förslag på vidare forskning och möjliga vägar för att fördjupa kunskapen inom området.

i) I vilken mån är de organisatoriska strukturerna långsiktiga och medskapande?

Utifrån resultatet som samlats in från intervjuer och dokumentanalys konstateras att de organisatoriska strukturerna inom odlingsverksamheterna präglas av ambitioner och en strävan efter att främja både delaktighet inom verksamheterna samt föreningarnas långsiktiga varaktighet. Dessa målsättningar tar sig däremot olika uttryck beroende på hur verksamheterna är organiserade. Gemensamt för båda fallen är att deltagandet är förhållandevis öppet och att graden av engagemang tillåts variera i relativt hög utsträckning. Det skapar möjlighet för medskapande genom att människor ges förhållandevis stor frihet och chans att medverka utifrån egna intressen, erfarenheter och förutsättningar. På Alnarp's Agroecology Farm framstår deltagandet som särskilt flexibelt och kravlöst, där människor kan närvara utan några bestämda förväntningar eller krav. Vid Odlingsnätverket Seved är ramarna för deltagande formulerade på ett tydligare sätt, särskilt vad gäller skötseln av den enskilda odlingslotten. Det kan därmed uppfattas som enklare och tydligare för en enskild person att odla vid Seved då man från början har en uttalad plats i föreningen och krav att följa. Utifrån de observationer som genomfördes, upplevdes däremot att det gemensamma arbetsupplägget var tydligare strukturerat och organiserat under odlingsdagarna på AAF än under odlingsträffarna vid Odlingsnätverket Seved. Det flexibla förhållningssättet som utmärker deltagandet på AAF kan därför förstås som fördelaktigt för att upprätthålla ett långsiktigt medskapande förutsatt att deltagarna skapar sig en förståelse för verksamhetens struktur, arbetssätt och egna roll i det gemensamma arbetet.

Vid båda fallen framträder en rad faktorer som i olika hög grad påverkar verksamheternas långsiktiga stabilitet. Vid respektive plats framgår exempelvis en utmaning i att genomgå skiften inom styrelsen när deltagare måste ersättas med nya personer. På Odlingsnätverket

Seved tycks däremot verksamheten, i högre utsträckning, vara beroende av de personer som i stunden sitter i styrelsen, samt medlemmarnas individuella kunskap, engagemang och drivkraft. Det innebär i sin tur att föreningens riktning kan påverkas när deltagare byts ut, vilket gör att kunskapsnivån och inriktningen kan variera över tid. På Alnarp's Agroecology Farm bedöms verksamheten som mindre personbunden då det finns en typ av gemensam filosofi och förståelse för hur gården ska bedrivas och hur marken bör förvaltas. Genom kontinuerliga rutiner för kunskapsdelning finns också en plan för hur gården på lång sikt ska kunna bevaras och fortsätta utvecklas över generationer av nya studenter.

ii) På vilket sätt relaterar deltagarna inom gemenskapsodlingarna till odlingslandskapet, genom att leva med och i naturen?

Baserat på intervjudata har deltagarna inom båda gemenskapsodlingarna en stark emotionell relation till det som lever och växer i odlingslandskapet. Känslor som stolthet, självförmåga och djup uppskattning delas, och de två odlingsplatserna förstås av deltagarna som ett resultat av en samskapande process. De frågar sig vart vattnet vill ta vägen, hur de kan ge stöd åt daggmaskarna i jorden och låter ibland det som vill växa, få fortsätta växa. Denna emotionella relation upprätthålls genom att deltagarna spenderar tid i odlingslandskapet. Att odla ger dem en ökad förståelse för naturliga processer, ekologiska värden och funktioner, vilket i sin tur skapar viljan att ta hand om den plats som de odlar på. När deltagarna tar hand om det som lever och växer i odlingslandskapet upplever de att de får flera värden tillbaka, emotionella som materiella. På så vis uppstår ett relationellt förhållande som har en platsbevarande effekt. På Odlingsnätverket Seved upplever deltagarna också en känsla av rikedom, både metaforiskt och faktiskt. Detta tolkas som ett resultat av att deltagarna på gemenskapsodlingen i Seved odlar individuellt i odlingslotter, medan deltagarna på Alnarp's Agroecology Farm odlar allt gemensamt. En majoritet av deltagarna på AAF arbetar dessutom volontärt, vilket innebär att de inte får någon direkt avkastning på sin arbetsinsats, varken i form av pengar eller grönsaker. Därför får den sociala gemenskapen en större betydelse för deltagarna på AAF och den är, i jämförelse med odlingen i Seved, mer avgörande för att människor ska fortsätta vilja komma dit. Följaktligen tycks det finnas en starkare typ av platsbundenhet till odlingslandskapet på Alnarp's Agroecology Farm som dels tar sig uttryck i studenternas relation till "the land" och jorden, dels genom de sociala värden som skapas på platsen.

iii) Hur förvaltas den plats som gemenskapen odlar på?

Utifrån de observationer som genomfördes i respektive gemenskapsodling går det att konstatera att det finns en vilja att bevara odlingsplatsen under en lång tid eftersom fruktträd,

bärbuskar, kryddor och andra perenna växter är planterade där. I båda fallen framkommer det att föreningarna stödjer mer-än-mänskliga aktörer, där andra arter också beskrivs som medskapare av platsen. På Odlingsnätverket Seved återfinns detta tankesätt i deras ekologiska odlingsmetoder, samt i hur medlemmarna själva väljer att förvalta sina odlingslotter. På Alnarp's Agroecology Farm finns en uttalad förståelse för att det som växer och lever, också formar odlingslandskapet. Det är inte bara jordbruksprodukterna som värnas, utan hela det agroekologiska systemet. Därav är mer-än-mänskliga aktörer ständigt närvarande i de beslut som fattas gällande utformning, utveckling och underhåll av odlingsplatserna. Samtidigt finns det aspekter som skiljer gemenskapsodlingarna åt. Dessa kopplas samman med trädgårdarnas utformning: individuella odlingslotter respektive uteslutande gemensamma odlingsytor. Följaktligen upplevs förvaltningen av Seveds gemenskapsodling till större del bero av vilka individer som ingår i gemenskapen, medan det på AAF finns en tydligare kollektiv förståelse för hur deras gemenskapsodling bör förvaltas på kort och lång sikt.

Alnarp's Agroecology Farm och Odlingsnätverket Seved har liknande förutsättningar för att kunna bevara sin verksamhet på lång sikt, eftersom båda är beroende av externa markägare. Däremot tycks Odlingsnätverket Seved, i större utsträckning, vara i behov av bidrag och stöd från MKB för att kunna bedriva odlingsverksamheten. Även föreningarnas organisatoriska uppbyggnad tycks spela en roll för förvaltningen av respektive odlingsplats. Detta blir synligt i aspekter som klimatanpassning av trädgårdsodlingen, förverkligandet av visionen samt möjligheten att delta i det gemensamma trädgårdsarbetet. Att ha en produktionsträdgård och anställda som arbetar flera timmar i veckan, i jämförelse med en verksamhet som enbart drivs ideellt på fritiden, skapar en uppenbar skillnad i förmågan att förvalta och utveckla odlingsplatsen.

5.1 Verksamheternas förmåga att tillämpa NBT

Baserat på resultatet som presenteras ovan, är det vidare intressant att fråga sig i vilken mån odlingsverksamheterna och deras sätt att styra och förvalta odlingslandskapen går i linje med ett naturbaserat tänkande. I enlighet med Mercado m.fl (2024) antas att verksamheterna och deras styrningsstrukturer möjliggör skapande av ömsesidiga relationer mellan människa och natur, där relationella värden synliggörs och formar förvaltningen av odlingslandskapen vid Alnarp såväl som i Seved. Med hänsyn till att deltagarna inom båda odlingsföreningarna beskriver att de skapar en stark emotionell relation till det som lever och växer på platsen, anses de uppnå strävan om att stärka människors filosofiska och emotionella relation till naturen enligt ett naturbaserat tänkande. Som Randrup m.fl (2020) och Driessen (2017) påpekar,

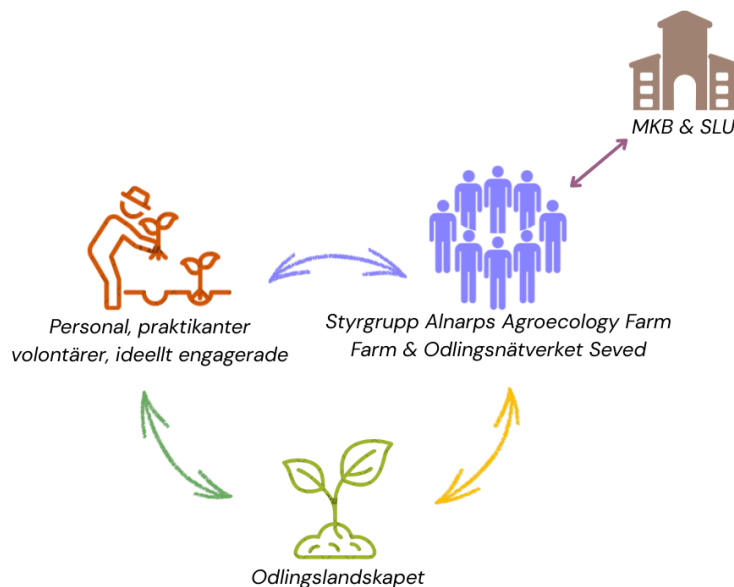
kan det anses vara en avgörande drivkraft för att åstadkomma den systemförändring som är nödvändig för att motverka den fränkoppling som idag råder mellan människa, naturen och dess ekologiska system och därmed uppnå en mer hållbar stadsutveckling genom naturbaserade lösningar. Att människorna som förvaltar odlingsplatserna beaktar naturens värden och behov i form av att exempelvis uppmärksamma "vart vattnet vill ta vägen", stödja daggmaskarna i jorden och att tillåta det som växer att fortsätta växa, visar på en samskapande utveckling mellan människa och natur. Att deltagarna upplever att de får tillbaka värden av det som lever och växer på platserna tyder på ett relationellt förhållande och att odlingslandskapen kan betraktas som ett sammanhängande och ömsesidigt beroende system, vilket går i linje med Mercado & Randrup (2024) som betonar dessa perspektiv inom NBT.

För att uppnå långsiktiga effekter av NBS, som går bortom enbart en teknisk nivå, menar Randrup m.fl., (2020) att det krävs en inkludering av flera perspektiv och erfarenheter från såväl lokalsamhälle som från mer-än-mänskliga aktörer. Utifrån uppsatsens studerade fall beaktas dessa perspektiv i förvaltningen av båda odlingsverksamheterna men den relationella förståelsen av hur ekosystem och andra arter påverkar platsen framträder dock tydligare som ett kollektivt förhållningssätt vid Alnarp's Agroecology Farm. Hos Odlingsnätverket Seved stöds mer-än-mänskliga aktörer genom de ekologiska odlingsmetoder som tillämpas på platsen, samtidigt som det finns en individuell förståelse för hur dessa arter på olika vis kan gynnas vid odlingslotterna. På Alnarp's Agroecology Farm framhålls istället en uttalad, kollektiv förståelse om hur odlingslandskapet ses som en medskapare av platsen. De båda gemenskapsodlingarna betraktas därmed gå i linje med NBT, med hänsyn till att de erkänner mer-än-mänskliga perspektiv och går bortom enbart mänsklig rationalitet. Det pekar på att deltagarna inom odlingsverksamheterna förstår sig själva och sin omgivning som delar av samma nätverk, vilket Driessen (2017) och Maller (2021) också menar är avgörande för att återkopplas till de arter och ekosystem som vi är helt beroende av. Inom de båda studerade fallen, kan det sammantaget konstateras att gemenskapsodlingarna som en naturbaserad lösning, stödjer sammanvävda nätverk av både människor, djur, växter och ekosystem utifrån olika sätt att organisera och styra verksamheterna, vilket går i linje med NBT.

Även om odlingsföreningarna, deras organisationsstrukturer och sätt att bedriva deras verksamhet på, i flera avseenden går i linje med NBT, visar resultatet samtidigt att det kan vara svårt att fullt ut uppnå ett naturbaserat tänkande. Både i Seved och på Alnarp framkommer att föreningarna på olika vis är beroende av externa aktörer och medel för att kunna bedriva och utveckla verksamheterna. Alnarp's Agroecology Farm påverkas av SLU som äger marken de

odlar på, medan verksamheten i Seved styrs av MKB som utgör fastighetsägare av platsen. För att långsiktigt kunna upprätthålla gemenskapsodlingarna måste verksamheterna förhålla sig till de externa aktörerna, dels för att kunna behålla marken de förvaltar, dels för att få tillgång till ekonomiska medel och bidrag. Även om AAF måste beakta SLU som markägare, framstår verksamheten som relativt självständig i förvaltningen av marken och är förhållandevis fri att styra verksamheten enligt egna principer. Odlingarnätverket Seved verkar i större utsträckning vara beroende av stöd från MKB då verksamheten bedrivs helt ideellt.

Eftersom ett naturbaserat tänkande, enligt Randrup m.fl (2020), förutsätter långsiktiga och flexibla former av styrning och förvaltning, visar uppsatsens resultat att beroendet av utomstående aktörer kan begränsa möjligheterna att skapa stabila förutsättningar att bedriva verksamheten i linje med NBT. Det finns exempelvis alltid en risk att tillgången till mark upphör eller att de ekonomiska bidragen minskas. Därmed saknas långsiktiga garantier för att verksamheterna ska kunna fortsätta utvecklas och förvalta platserna i samklang med odlingsplatsens processer och behov. Samtidigt framträder både MKB och SLU som viktiga möjliggörare, då deras stöd och tillhandahållande av mark har varit avgörande för att verksamheterna kunnat etableras och utvecklas som de hittills kunnat göra. Med hänsyn till sättet vi har placerat in gemenskapsodlingarna i modellen, samt att vi har undersökt fallen på en lokalt förankrad skala, har vi även behövt förhålla oss till en fjärde dimension där externa aktörer såsom mark- och fastighetsägare beaktas (se figur 6). Detta för att gemenskapsodlingarna mer eller mindre är bundna till MKB och SLU för att långsiktigt kunna bedriva sin verksamhet och därmed främja ett naturbaserat tänkande.

Figur 6: NBT-modellen, inklusive en fjärde dimension med MKB och SLU som externa aktörer (Idun Eklind och Julia Eklund (2026) anpassad från Mercado & Randrup (2024).

5.2 Metoddiskussion

I den här uppsatsen tillämpades tre metoder för att svara på uppsatsens tre frågeställningar: tematisk dokumentanalys, semistrukturerade intervjuer samt platsobservationer. Redan från början fanns det en tanke om att metoderna till viss del skulle komplettera varandra, men att den huvudsakliga datainsamlingen skulle ske via intervjuerna. Gällande den första frågeställningen kunde den i stort sett besvaras med informationen som vi fick från dokumentanalysen och intervjuerna. Men här gav även resultaten från observationerna viktiga insikter, framförallt för att kunna svara på aspekter av långsiktighet i de organisatoriska strukturerna. Observationerna kunde också bekräfta eller motsäga den data som samlats in genom intervjuerna. Detta visade sig vara avgörande för att kunna svara på den tredje frågeställningen. Exempelvis motsattes bilden av den faktiska förvaltningen av odlingsplatsen när begränsningar i form av fysiska resurser och organisering kunde observeras. I övrigt kunde frågeställningarna besvaras utifrån den tänkta metoden eller metoderna.

Tillämpningen av NBT som teoretiskt ramverk har vidare utgjort ett användbart analytiskt perspektiv för att undersöka i vilken utsträckning gemenskapsodlingar, som naturbaserad lösning, kan stödja ett relationellt förhållningssätt mellan människa och natur. Genom att kunna fokusera på flera dimensioner och nivåer av förvaltning och styrning har NBT-modellen fungerat som ett verktyg för att synliggöra ett holistiskt perspektiv där såväl sociala, ekologiska och organisatoriska aspekter har kunnat analyseras i relation till varandra. Med hänsyn till att

uppsatsen tagit avstamp i två fall av gemenskapsodlingar, där såväl människor, naturens processer och styrstrukturer ständigt påverkar utvecklingen av den lokala platsen, har modellen varit till hjälp för att faktiskt förstå hur dessa perspektiv påverkar varandra. Samtidigt har tillämpningen av NBT-modellen också kommit med en del utmaningar. En svårighet har varit att placera in fallen i modellens olika dimensioner, utifrån den nivå de är verksamma inom. Med hänsyn till att flertalet deltagare engagerar sig på flera nivåer inom verksamhetens arbete, både på den strategiska, taktiska och operativa nivån, har deras placering i modellen inte varit helt självklar. Det kan därför tänkas vara enklare att utgå från mer traditionella styrningsformer, exempelvis inom kommunal planering där styrningsnivåerna och de organisatoriska rollerna tenderar att vara tydligare och därmed enklare att placera in i NBT-modellen. Med det sagt kan NBT-modellen antas vara mer tillämpbar i offentliga och institutionella kontexter än vid analys av bottom-up-initiativ.

Vidare går det att ifrågasätta i vilken utsträckning det är möjligt att fullt ut uppnå ett naturbaserat tänkande. Utifrån uppsatsens resultat kan det konstateras att gemenskapsodlingarna utifrån flera aspekter kan främja ett naturbaserat tänkande, men samtidigt tycks det vara svårt att fullt ut kunna upprätthålla dessa på lång sikt. Det gäller särskilt eftersom föreningarna mer eller mindre är beroende av externa aktörer och faktorer de inte har kontroll över själva, vilket kan begränsa möjligheterna att upprätthålla ett naturbaserat tänkande. Därmed kan NBT snarare förstås som ett idealiskt systemtänk som synliggör ambitioner och riktningar för att uppnå en långsiktig hållbar syn på, och styrning av naturbaserade lösningar.

Andra aspekter att belysa i relation till uppsatsens metodval är omfattningen av deltagandet under observationerna. Även om observationer genomfördes i samband med samtliga intervjuer samt vid ytterligare fem tillfällen, innebär deltagande observation ofta att forskaren spenderar en längre tidsperiod i den miljö som studeras för att åstadkomma en djupare förståelse av fallet (Bryman, 2018). Med mer tid till förfogande hade det potentiellt varit möjligt att utveckla en djupare förståelse för hur exempelvis relationer, ansvarsfördelning och organisatoriska strukturer inom odlingsverksamheterna kan variera eller utvecklas över tid. Vidare kan sättet som vi presenterade oss själva på samt studiens syfte ha påverkat det empiriska material som samlades in (Bryman, 2018). Eftersom vi var öppna med vad som undersöktes och varför vi befann oss på platsen, fanns en risk att deltagarnas agerande och sätt att uttrycka sig påverkades av vår närvaro. Samtidigt bedöms en sådan påverkan vara relativt begränsad då undersökningen baserades på flera insamlingsmetoder samt att

observationerna genomfördes vid upprepade tillfällen. Detta möjliggjorde att fallen kunde undersökas ur olika perspektiv och sammanhang. Under intervjuprocessen genomfördes också vissa justeringar av intervjuguiden, både vad gäller frågornas formulering samt deras ordningsföljd. Dessa justeringar gjordes i takt med att nya insikter och lärdomar tillkom. Å ena sidan kan detta ha påverkat vilka aspekter som betonades under de olika intervjuerna. Å andra sidan kan det ses som fördelaktigt att kunna anpassa intervjufrågorna till det material som under tiden insamlades, för att på så vis få en mer nyanserad och djupare förståelse av deltagarnas tankar och erfarenheter.

5.3 Uppsatsens bidrag till kunskapsläget

Uppsatsen har bidragit till att komplettera den identifierade kunskapsluckan om att utforska alternativa styrningsformer för att åstadkomma kunskap om hur städer, genom NBS, kan utvecklas på ett sätt som stärker nyttor för såväl människor som andra levande organismer. Detta har gjorts genom att undersöka hur gemenskapsodling stödjer ett systemtänk som går i linje med NBT och på så vis kan främja ett relationellt förhållningssätt mellan människa, natur och andra levande arter. Uppsatsens resultat bekräftar tidigare forskning i flera avseenden gällande gemenskapsodlingarnas potential att fungera som alternativa styrningsformer för att långsiktigt upprätthålla naturbaserade lösningar. Tidigare studier av Miller (2005), Buijs m.fl (2016) och Fisch (2023), lyfter alla fram lokala gemenskapers potential att stödja holistiska och mer-än-mänskliga perspektiv i utvecklingen av urbana grönytor. Miller (2005) betonar särskilt att gemenskapsodlingar och dess gemenskaper har möjlighet att bidra till en djupare förståelse för de ekologiska system som människan är beroende av. Uppsatsens resultat bekräftar denna potential. De studerade gemenskapsodlingarna visar hur lokalt förankrade verksamheter kan främja kunskap och förståelse för socioekologiska samband samt beakta behov och värden som går bortom enbart människans. Uppsatsens resultat kompletterar däremot tidigare studier genom att också synliggöra hur dessa perspektiv omsätts i praktiken och hur de konkret ges uttryck i människors vardag. Resultatet visar att det naturbaserade tänkandet framhålls genom deltagarnas direkta relation till odlingslandskapet, deras sätt att förvalta platsen, samt de organisatoriska strukturerna som möjliggör flexibelt och anpassningsbart deltagande, vilket kan gynna ett långsiktigt medskapande av odlingsplatserna.

Resultatet bekräftar även delvis tidigare studier som framhåller de nyttor och ändamål som gemenskapsodling främjar. I likhet med Fisch (2023) och Datta (2016) framgår att uppsatsens studerade fall stödjer värden som gemenskapsbyggande, kunskapsspridning, skapande av platskänsla och demokratiska processer. Utifrån resultatet framgår däremot att de emotionella

relationerna till platserna och till det som växer där anses vara särskilt betydelsefulla för deltagarnas delaktighet och engagemang. Den emotionella kopplingen lyfts även av Fisch (2023), däremot betonar författaren inte denna relation som en lika central och avgörande drivkraft för människors vilja att fortsätta engagera sig i odlingsverksamheter. På så vis kompletterar uppsatsens resultat tidigare angivna studier. Vidare lyfter Langemeyer m.fl (2021) fram stadsodlingars potential att skapa arbetstillfällen och ekonomiska möjligheter. Detta skiljer sig från uppsatsens studerade fall där den ekonomiska lönsamheten är begränsad i och med att verksamheterna drivs ideellt och snarare motiveras av faktorer som social gemenskap och ekologiska värden framför ekonomisk avkastning. Av den anledningen bekräftar uppsatsens resultat även studien av Laycock Pedersen m.fl (2022) som belyser institutionella utmaningar som lokala odlingsinitiativ ofta möter. Aspekter som tillgång till mark, finansiering och långsiktigt stöd ses som de främsta utmaningarna för att möjliggöra verksamheternas fortsatta utveckling och existens. Även om externa aktörer som MKB och SLU kan stödja verksamheterna i dessa avseenden, belyser uppsatsen att sådana beroenden kan försvåra möjligheten att långsiktigt upprätthålla ett naturbaserat tänkande. På så vis bidrar arbetet till ytterligare diskussion om huruvida odlingsverksamheternas alternativa styrningsstrukturer faktiskt kan möta den flexibilitet och anpassningsbarhet som Randrup m.fl (2020) menar är en förutsättning för upprätthållandet av NBT. Sammantaget är NBT fortfarande förhållandevis outforskat, vilket understryker behovet av att fortsatt utveckla kunskap om hur dess principer kan upprätthållas i olika sammanhang för att uppnå en långsiktig hållbar stadsutveckling.

5.4 Förslag för vidare forskning

Vidare forskning inom ämnet hade kunnat omfattas av vilka faktorer som är mest avgörande för att gemenskapsodling, som en naturbaserad lösning, ska stå i samklang med ett naturbaserat tänkande. Är det styrstrukturer som tycks få störst genomslag eller vilka som ingår i gemenskapen? I vilken utsträckning inverkar odlingsplatsens utformning? En sådan undersökning hade med fördel kunnat innefatta en jämförelse mellan lokalt förankrade gemenskapsodlingar, och gemenskapsodlingar som styrs genom kommunala eller företagslikande organisationsstrukturer. En jämförelse på en större skala hade dessutom kunnat omfattas av en mer djupgående analys av fastighets- och markägares roll i NBT. Ytterligare ett förslag på vidare forskning skulle vara att jämföra gemenskapsodlingar med andra naturbaserade lösningar i urbana miljöer, och hur väl dessa uppfyller det relationella förhållningssätt som NBT förespråkar. Denna typ av kunskap skulle kunna bidra med viktiga insikter om vilka naturbaserade lösningar som är att föredra när vi utvecklar staden i en mer hållbar riktning.

Referenslista

- Asikainen, E., & Jokinen, A. (2009). Future Natures in the Making: Implementing Biodiversity in Suburban Land-Use Planning. *Planning Theory & Practice*, 10(3), 351–368.
<https://doi.org/10.1080/14649350903229794>
- Alnarp's Farm. (2026). *The project*. Projektet I Alnarp's Farm. Hämtad: 09-04-2026
- Baró, F., & Gómez-Baggethun, E. (2017). Assessing the Potential of Regulating Ecosystem Services as Nature-Based Solutions in Urban Areas. I N. Kabisch, H. Korn, J. Stadler, & A. Bonn (Red.), *Nature-Based Solutions to Climate Change Adaptation in Urban Areas: Linkages between Science, Policy and Practice* (s. 139–158). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-56091-5_9
- Barthel, S., Parker, J., Folke, C., & Colding, J. (2014). Urban Gardens: Pockets of Social-Ecological Memory. I K. G. Tidball & M. E. Krasny (Red.), *Greening in the Red Zone: Disaster, Resilience and Community Greening* (s. 145–158). Springer Netherlands.
https://doi.org/10.1007/978-90-481-9947-1_11
- Bartlett, L., & Vavrus, F. (2016). *Rethinking Case Study Research: A Comparative Approach*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315674889>
- Bertolini, A. M., Di Giulio, G., & van den Bosch, M. (2026). Urban and peri-urban agriculture as a climate-adaptive nature-based solution: A framework for implementation in Latin America and the Caribbean. *Urban Forestry & Urban Greening*, 117, 129261.
<https://doi.org/10.1016/j.ufug.2026.129261>
- Bezner Kerr, R., Postigo, J. C., Smith, P., Cowie, A., Singh, P. K., Rivera-Ferre, M., Tirado-von der Pahlen, M. C., Campbell, D., & Neufeldt, H. (2023). Agroecology as a transformative approach to tackle climatic, food, and ecosystemic crises. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 62, Article 101275.
<https://doi.org/10.1016/j.cosust.2023.101275>

- Borčić, L. S., Cvitanović, M., & Lukić, A. (2016). Cultivating alternative spaces – Zagreb's community gardens in transition: From socialist to post-socialist perspective. *Geoforum*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.geoforum.2016.10.010>
- Bretzel, F., Paraskevopoulou, A., Vannucchi, F., Romano, D., & Pezzarossa, B. (2024). Establishing wildflower meadows in anthropogenic landscapes. *Floriculture and Landscapes*. <https://doi.org/10.3389/fhort.2023.1248785>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder / Alan Bryman ; översättning: Björn Nilsson*. (Tredje upplagan). Liber. (mul.oai.lib.mau.se.3151217).
- Buijs, A. E., Mattijssen, T. J., Van der Jagt, A. P., Ambrose-Oji, B., Andersson, E., Elands, B. H., & Steen Møller, M. (2016). Active citizenship for urban green infrastructure: fostering the diversity and dynamics of citizen contributions through mosaic governance. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 22, 1–6. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2017.01.002>
- Chakrabarty, D. (2021). *The Climate of History in a Planetary Age*. (1 uppl). The University Of Chicago Press. <https://doi.org/10.7208/9780226733050>
- Costanza, R., De Groot, R., Braat, L., Kubiszewski, I., Fioramonti, L., Sutton, P., Farber, S., & Grasso, M. (2017). Twenty years of ecosystem services: How far have we come and how far do we still need to go? *Ecosystem Services*, 28, 1–16. <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2017.09.008>
- Datta, R. (2016). Community garden: A bridging program between formal and informal learning. *Cogent Education*, 3(1), Article 1177154. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2016.1177154>
- Dempsey, N., & Burton, M. (2012). Defining place-keeping: The long-term management of public spaces. *Urban Forestry & Urban Greening*, 11(1), 11–20. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2011.09.005>

- Dorst, H., van der Jagt, A., Raven, R., & Runhaar, H. (2019). Urban greening through nature-based solutions – Key characteristics of an emerging concept. *Sustainable Cities and Society*, 49, 101620. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2019.101620>
- Driessen, C. (2017). Hybridity. I *International Encyclopedia of Geography* (s. 1–10). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118786352.wbieg0985>
- Eggermont, H., Azevedo, M., Balian, E.V., & Beumer, V. (2015). Nature-based Solutions: New Influence for Environmental Management and Research in Europe. *GAIA- Ecological perspectives for Science and Society*, 24(4), 243–248. <https://doi.org/10.14512/gaia.24.4.9>
- European Biodiversity Partnership. (2024). GREENHANCEnbt. *Biodiversa +*. <https://www.biodiversa.eu/2025/04/08/greenhancenbt/>
- Frantzeskaki, N. (2019). Seven lessons for planning nature-based solutions in cities. *Environmental Science & Policy*, 93, 101–111. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2018.12.033>
- Förenta nationerna. (2025, november 18). *World Urbanization Prospects 2025: Summary of Results | DESA Publications*. <https://desapublications.un.org/publications/world-urbanization-prospects-2025-summary-results>
- Gao, S., Medina, M., Gonzalez-Ospina, L., Burce, K., Burce, K., & Melbourne, A. (2025). Boosting soil health and crop nutrients with locally sourced biochar and compost in Sacramento urban agriculture. *Frontiers in Sustainable Food Systems*, 9. <https://doi.org/10.3389/fsufs.2025.1546426>
- Gopalakrishnan, S., & Chong, K. H. (2020). The Prospect of Community-Led Place-Keeping as Urban Commons in Public Residential Estates in Singapore. *Built Environment (1978-)*, 46(1), 115–138.
- Haraway, D. (2015). *Anthropocene, Capitalocene, Plantationocene, Chthulucene: Making Kin*. <https://doi.org/10.1215/22011919-3615934>

- Hinchliffe, S. (2005). Urban wild things: A cosmopolitical experiment. *Environment and Planning D: Society and Space*. <https://doi.org/10.1068/d351t>
- Houston, D., Hillier, J., MacCallum, D., Steele, W., & Byrne, J. (2018). Make kin, not cities! Multispecies entanglements and 'becoming-world' in planning theory. *Planning Theory*, 17(2), 190–212. <https://doi.org/10.1177/1473095216688042>
- Ioannides, C., Tsatsou, A., Mamais, D., Malamis, S., Tsimiklis, G., Tsiakou, D., Tsiropoulos, Z., Michailidou, M., Tzourtziotis, A., Karaberi, C., Raptis, O., & Noutsopoulos, C. (2025). Urban agriculture as a nature-based solution to foster circularity in cities: The case study of Trikala, Greece. *Urban Water Journal*, 22(6), 718–726. <https://doi.org/10.1080/1573062X.2025.2494780>
- Ives, C. D., Abson, D. J., von Wehrden, H., Dorninger, C., Klaniecki, K., & Fischer, J. (2018). Reconnecting with nature for sustainability. *Sustainability Science*, 13(5), 1389–1397. <https://doi.org/10.1007/s11625-018-0542-9>
- Jansson, M., Vogel, N., Fors, H., & Randrup, T. B. (2019). The governance of landscape management: new approaches to urban open space development. *Landscape Research*, 44(8), 952–965. <https://doi.org/10.1080/01426397.2018.1536199>
- Johansson, R. (2007). On Case Study Methodology. *Open House International*, 32(3), 48–54. <https://doi.org/10.1108/OHI-03-2007-B0006>
- Kingsley, J., Egerer, M., Nuttman, S., Keniger, L., Pettitt, P., Frantzeskaki, N., Gray, T., Ossola, A., Lin, B., Bailey, A., Tracey, D., Barron, S., & Marsh, P. (2021). Urban agriculture as a nature-based solution to address socio-ecological challenges in Australian cities. *Urban Forestry & Urban Greening*, 60, 127059. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2021.127059>
- Langemeyer, J., Madrid-Lopez, C., Mendoza Beltran, A., & Villalba Mendez, G. (2021). Urban agriculture—A necessary pathway towards urban resilience and global sustainability? *Landscape and Urban Planning*, 210, 104055. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2021.104055>

- Laycock Pedersen, R., Thomson, G., Friblick, L., Gaubert, C., & Nazarin, S. (2023). Chapter 12 – Amplifying sustainable commercial urban agriculture in Sweden through the Stadsbruk method. In *Urban and Regional Agriculture* (pp. 307–340). Elsevier Inc.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-820286-9.00020-0>
- MacKinnon, K., Ham, C. V., Reilly, K., & Hopkins, J. (2019). *Nature-Based Solutions and Protected Areas to Improve Urban Biodiversity and Health*. (1 uppl). Springer Open.
<https://doi.org/10.1007/978-3-030-02318-8>
- Maller, C. (2021). Re-orienting nature-based solutions with more-than-human thinking. *Cities*, 113, 103155. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103155>
- Marsh, P., Gartrell, G., Egg, G., Nolan, A., & Cross, M. (2017). End-of-Life care in a community garden: Findings from a Participatory Action Research project in regional Australia. *Health & Place*, 45, 110–116. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2017.03.006>
- Mattijssen, T. J. M., van der Jagt, A. P. N., Buijs, A. E., Elands, B. H. M., Erlwein, S., & Laforteza, R. (2017). The long-term prospects of citizens managing urban green space: From place making to place-keeping? *Urban Forestry & Urban Greening*, *Special feature: TURFGRASS*, 26, 78–84. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2017.05.015>
- Mercado, G., & Randrup, T. (2024). *Conexus key learning factsheet series—Supporting Nature-based Solutions via Nature-Based Thinking*.
<https://networknature.eu/conexus/resource/conexus-key-learning-factsheet-series-supporting-nature-based-solutions-nature-based>
- Mercado, G., Wild, T., Hernandez-Garcia, J., Baptista, M. D., van Lierop, M., Bina, O., Inch, A., Ode Sang, Å., Buijs, A., Dobbs, C., Vásquez, A., van der Jagt, A., Salbitano, F., Falanga, R., Amaya-Espinel, J. D., de Matos Pereira, M., & Randrup, T. B. (2024). Supporting Nature-Based Solutions via Nature-Based Thinking across European and Latin American cities. *Ambio*, 53(1), 79–94. <https://doi.org/10.1007/s13280-023-01920-6>

- Miller, J. R. (2005). Biodiversity conservation and the extinction of experience. *Trends in Ecology & Evolution*, 20(8), 430–434. <https://doi.org/10.1016/j.tree.2005.05.013>
- Nesshöver, C., Assmuth, T., Irvine, K. N., Rusch, G. M., Waylen, K. A., Delbaere, B., Haase, D., Jones-Walters, L., Keune, H., Kovacs, E., Krauze, K., Kylvik, M., Rey, F., van Dijk, J., Vistad, O. I., Wilkinson, M. E., & Wittmer, H. (2017). The science, policy and practice of nature-based solutions: An interdisciplinary perspective. *The Science of the Total Environment*, 579, 1215–1227. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2016.11.106>
- Odlingsnätverket Seved. (u.å.a). *Odlingsnätverket Seved*. Hämtad: 10-04-26
<https://odlingsnatverket.se/>
- Odlingsnätverket Seved. (u.å.b). *Om oss*. Hämtad: 10-04-26
<https://odlingsnatverket.se/om-oss/>
- Palermo, S. A., Turco, M., Pirouz, B., Presta, L., Falco, S., Stefano, A. DE., Frega, F., & Piro, P. (2023). Nature-based solutions for urban stormwater management: an overview. *Earth and Environmental Science*, <https://doi.org/10.1088/1755-1315/1196/1/012027>
- Parris, K. M., Amati, M., Bekessy, S. A., Dagenais, D., Fryd, O., Hahs, A. K., Hes, D., Imberger, S. J., Livesley, S. J., Marshall, A. J., Rhodes, J. R., Threlfall, C. G., Tingley, R., van der Ree, R., Walsh, C. J., Wilkerson, M. L., & Williams, N. S. G. (2018). The seven lamps of planning for biodiversity in the city. *Cities*, 83, 44–53. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2018.06.007>
- Pineda-Pinto, M., Frantzeskaki, N., & Nygaard, C. A. (2022). The potential of nature-based solutions to deliver ecologically just cities: Lessons for research and urban planning from a systematic literature review. *Ambio*, 51(1), 167–182.
- Price, R. (2021). *Nature-based Solutions (NbS) – What are They and What are the Barriers and Enablers to Their Use?* [Report]. The Institute of Development Studies and Partner Organisations. [https://doi.org/10.19088/K4D.2021.098 %255D](https://doi.org/10.19088/K4D.2021.098%255D)

- Randrup, T. B., Buijs, A., Konijnendijk, C. C., & Wild, T. (2020). Moving beyond the nature-based solutions discourse: Introducing nature-based thinking. *Urban Ecosystems*, 23(4), 919–926. <https://doi.org/10.1007/s11252-020-00964-w>
- Salomon, M. J., & Cavagnaro, T. R. (2022). Healthy soils: The backbone of productive, safe and sustainable urban agriculture. *Journal of Cleaner Production*, 341, 130808. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.130808>
- Schröter, M., Zanden, E. H. van der, Oudenhoven, A. P. E. van, Remme, R. P., Serna-Chavez, H. M., Groot, R. S. de, & Opdam, P. (2014). *Ecosystem Services as a Contested Concept: A Synthesis of Critique and Counter-Arguments*. <https://doi.org/10.1111/conl.12091>
- Singh, G. G., Cottrell, R. S., Eddy, T. D., & Cisneros-Montemayor, A. (2021). *Governing the Land-Sea Interface to Achieve Sustainable Coastal Development*. <https://doi.org/10.3389/fmars.2021.709947>
- Soga, M., & Gaston, K. J. (2016). Extinction of experience: The loss of human-nature interactions. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 14(2), 94–101. <https://doi.org/10.1002/fee.1225>
- Sowińska-Świerkosz, B., & García, J. (2022). What are Nature-based solutions (NBS)? Setting core ideas for concept clarification. *Nature-Based Solutions*, 2, 100009. <https://doi.org/10.1016/j.nbsj.2022.100009>
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. Sage.
- Stenius, T. (2023). *Vision om en campusgård - från idé till verklighet*. Vision om en campusgård - från idé till verklighet | Medarbetarwebben [hämtad 10.04.2026]
- Sunding, A., Sang, Å. O., Nilsson, K., & Randrup, T. B. (2025). Planning and managing urban green infrastructure for human health: Perspectives on collaboration and implementation from four Nordic cities. *Socio-Ecological Practice Research*, 7(2), 233–252. <https://doi.org/10.1007/s42532-025-00214-3>

- Truong, S., Gray, T., & Ward, K. (2022). Enhancing urban nature and place-making in social housing through community gardening. *Urban Forestry & Urban Greening*, 72, 127586. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2022.127586>
- Verena K. Fisch. (2023). Beyond the human – Garden communities in community gardens. *Social Work & Society*, 21(1).
- Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed 2024*. God forskningssed 2024 – Vetenskapsrådet.
- Ward, K. S., Truong, S., & Gray, T. (2022). Connecting to nature through community engaged scholarship: Community gardens as sites for collaborative relationships, psychological, and physiological wellbeing. *Frontiers in Psychiatry*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2022.883817>
- Wettermark, L. (2009). *Ekologisk omställning* Artmann, M., & Sartison, K. (2018). The Role of Urban Agriculture as a Nature-Based Solution: A Review for Developing a Systemic Assessment Framework. *Sustainability*, 10(6), 1937. <https://doi.org/10.3390/su10061937>
- Wild, T. C., Ogden, S., & Lerner, D. N. (2008). *An innovative partnership response to the management of urban river corridors – Sheffield's River Stewardship Company*.

Bilagor

Bilaga 1. Intervjuguide

Inledande frågor

1. Hur nära bor du denna gemenskapsodlingen?
2. Hur lång tid tar det för dig att ta dig hit?
3. Hur tar du dig hit?
4. Hur ofta befinner du dig på gemenskapsodlingen?
5. Hur länge, i genomsnitt, brukar du spendera tid på gemenskapsodlingen (tidsmässigt)?

Styrstruktur och gemenskap

6. Hur ser ett (odlings)år ut för er?
7. Hur delas kunskap och erfarenheter mellan deltagarna i gemenskapsodlingen?
8. Är naturen inkluderad i de beslut som fattas? (klimat, väder, säsonger, arter)
9. Hur långt in i framtiden planerar ni för er odlingsverksamhet?
10. Vilka underhållsaktiviteter anser du är viktiga för att åstadkomma ett långsiktigt hållbart jordbruk på er gemenskapsodling?
11. Spelar er syn på naturen roll för hur ni väljer att odla? På vilket sätt?
12. Vilka värden skulle du säga att ni tillför till det nuvarande livsmedelssystemet?
13. Med tanke på rådande klimatförändringar och på hur klimatet förväntas förändras under kommande år, har ni anpassat eller planerat för att anpassa era odlingsmetoder och rutiner utifrån de nya förutsättningarna?

Bakgrund och relation till naturen

14. Vad fick dig att börja odla på denna gemenskapsodling?
15. Hade du några tidigare erfarenheter av att odla innan dess?
16. Vad gör du när du är här (på gemenskapsodlingen)?
17. Vilka fördelar får du av att vara med i den här gemenskapsodlingen?
18. Hur skulle du beskriva din relation till naturen här i er gemenskapsodling? (Med naturen menar vi: växter, djur, insekter, jorden i erat odlingslandskap)
19. Har gemenskapsodlingen förändrat hur du ser på, och förhåller dig till naturen? Om ja, på vilket sätt?
20. Anser du att det finns särskilt viktiga arter på er gemenskapsodling? Om ja, vilka?
21. Gör du någonting särskilt för att gynna dessa arter?

22. Gör du någonting särskilt för att komma närmare alla de arter som finns här?
23. Tror du att gemenskapsodlingen gör grannskapet och omgivningen till en mer beboelig plats (för människor, djur och natur)?